

DRAUGAS

THE LITHUANIAN WORLD-WIDE DAILY

KETVIRTADIENIS – THURSDAY, SAUSIO – JANUARY 13, 2011 • Vol. CII Nr. 9

Kaina 75 c.

NEWSPAPER - DO NOT DELAY - Date Mailed 01-12-11

PERIODICALS

1991-ųjų sausio 13-ąją prisimenant

Romo Jurgaičio (ELTA) nuotr.

Apdovanoti laisvės ir nepriklausomybės gynėjai

Vilnius, sausio 12 d. (ELTA) – Prezidentė Dalia Grybauskaitė Laisvės gynėjų dienos proga Sausio 13-osios atminimo medaliais apdovanojo šalies piliečius, 1991 m. sausio–rugšėjo mėnesiais aktyviai gynusius Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę, saugojusius visuomenės rimtį ir žmonių sveikatą.

Apdovanojimai įteikti 81 laisvės

gynėjui. Įteikdama garbingus valstybės apdovanojimus, šalies vadovė padėkojo laisvės gynėjams už parodytą drąsą ir pilietiškumą lemtingomis Lietuvai dienomis ir kvietė sutelktam darbui, kuriant ateities valstybę.

„Tos išbandymų dienos, degant laužams ir skambant giesmėms, amžiams įrašytos atmintin ir istorijon. Tautos parodytas didvyriškumas,

ryžtas ir vienybė – įkvepiantis pavyzdys, sprendžiant šiandienos iššūkius. Tai iškili istorijos pamoka jaunimui. Tegul visuomet mus sutelkia tų dienų vienybės ir laisvės dvasia. Kasdieniu darbu patvirtinkime ištikimybę savo idealams, kurdami Lietuvos ateitį”, – įteikdama apdovanojimus pabrėžė prezidentė.

Seimo pirmininkė Irena Degu-

tienė taip pat padėkojo visiems Lietuvos žmonėms, kurie savo žodžiais ir veiksmais, savo apsisprendimu ginti ir liudyti tiesą 1991-aisiais apgynė savo Tėvynę.

I. Degutienė pabrėžė, kad ši mūsų bendra pergalė ir kiekviena auka tapo asmeniniu skausmu ir galimybe suvokti, kas yra sąžinė, garbė ir savi-garba.

Atminimo lenta primins 1991-ųjų sausį

Atminimo lentą atidengė krašto apsaugos ministrė Rasa Juknevičienė drauge su Lietuvos kariuomenės vadu generolu majoru Arvydu Pociumi.

Dainiaus Labučio (ELTA) nuotr.

Vilnius, sausio 12 d. (ELTA) – Ant buvusio Krašto apsaugos departamento, dabartinio Krašto apsaugos savanorių pajėgų štabo, pastato atidengta atminimo lenta.

Atminimo lentą, menančią įvy-

kus, kai 1991 m. sausio 11 d. pastatą, kuriame tuo metu buvo įsikūręs Krašto apsaugos departamentas, jėga užgrobė Sovietų sąjungos kariuomenė, krašto apsaugos ministrė Rasa Juknevičienė atidengė drauge su Lie-

tuvos kariuomenės vadu generolu majoru Arvydu Pociumi.

„Šis sovietinių laikų ir stiliaus pastatas turi savo istoriją, kurią tik ką ir paženklino. Čia 1990 m. balandžio mėnesį įsikūrė Krašto apsaugos departamentas. Lietuvos kariuomenės Sausumos pajėgų vadas generolas majoras Vytautas Žukas, taip pat kelios dešimtys kitų tebedirba sistemoje”, – per paminklo atidengimo iškilmes sakė krašto apsaugos ministrė.

Agresoriui pasitraukus, 1991 m. rugsėjo 15 d. pastatas buvo perduotas tuometei Savanoriškajai krašto apsaugos tarnybai. Šiandien buvusiame Krašto apsaugos departamento pastate įsikūrė Lietuvos kariuomenės Sausumos, Krašto apsaugos savanorių pajėgų, Lietuvos kariuomenės Mokymo ir Doktrinos valdybos štabai.

Po minėjimo svečiams buvo parodytas Krašto apsaugos savanorių pajėgų muziejus, kuriame sukaupti 1991 m. sausio įvykius liudijantys rodiniai.

Šiame numeryje:

- Telkiniuose. Sausio 13-oji paminėta Šv. Antano lietuvių parapijoje (p. 2)
- 1991 metų sausį prisimenant (p. 3, 11)
- K. Girniaus skiltis (p. 3)
- „Draugo” lietuviukai (p. 4)
- Sausio 13-oji: tiesa, sustabdžiusi tankus (p. 5)
- Lietuvos kova prieš tironiją (p. 8)
- „Ambersail” (63) (p. 9)
- Tos nakties aukų dvasia visuomet bus gyva (p. 10)
- Iš 1991-ųjų sausio dieno-raščio (p. 11)

Valiutų santykis

1 USD — 2.66 LT

1 EUR — 3.45 LT

DRAUGAS

4545 WEST 63rd STREET • CHICAGO, ILLINOIS 60629
TEL.: 773-585-9500 • FAX: 773-585-8284 • WWW.DRAUGAS.ORG

Redakcijos žodis

Net ir 20 metų praėjus nuo Sausio 13-osios įvykių Vilniuje, dar ir šiandien skaitant to meto atsiminimus, vartant nuotraukas, žiūrint dokumentinius vaizdus, sunku sulaikyti gaudulį. Ne tik todėl, kad pati buvau tų metų liudininkė ir, tik pamokoms mokykloje pasibaigus, su draugais lėkiau prie Parlamento ar Televizijos bokšto. Bet dėl to, kad jeigu ne Sausio 13-oji, ne lietuvių ryžtas ir pasiaukojimas, šiandien, galimas daiktas, neturėtume progos dėkoti už laisvę. O mano karta – dėkoti už naujus istorijos vadovėlius, už gerokai anksčiau atėjusią brandą, savo vertės pajautimą, suvokimą, kas yra tauta, valstybė, pilietis ir bendruomenė ir – ne mažiau svarbų – pasaulio atvėrimą ir atsivėrimą mums. Pastarąją dovaną mano buvusi dėstytoja Vanda Juknaitė įvardijo dar kitaip, jos nuomone, tai buvo pasaulio įgijimo laikas. Apie tai ir šios dienos „Draugo“ numeris.

Vyr. redaktorė Dalia Cidzikaitė

DRAUGAS

(USPS-161000)

THE LITHUANIAN WORLD WIDE DAILY

Published daily except Sundays and Mondays, legal Holidays, the Tuesdays following Monday observance of legal Holidays as well as Dec. 26th and Jan. 2nd by the Lithuanian Catholic Press Society, 4545 W. 63rd Street, Chicago, IL 60629-5589. Tel.: 773-585-9500.

Periodical class postage paid at Chicago, IL and additional mailing offices.

Subscription Rates: \$150.00.

Postmaster: Send address changes to

Draugas – 4545 W. 63rd Street, Chicago, IL 60629-5589.

Mąžindami pašto išlaidas, pakvitavimų už prenumeratą nesiuočiamo. Prie pavardės ir adreso, siųsdami laikraštį pažymime, iki kada prenumerata galioja.

Draugo prenumerata yra mokama iš anksto.

GARBĖS PRENUMERATA

(metams kasdiena, paskelbta)

\$250.00 JAV

Metams \$150.00 • 1/2 metų \$80.00 • 3 mėn. \$57.00

Pirma klase: kasdien \$340.00 • visos savaitės \$240.00

Kanadoje (USD)

Metams \$390.00 • 1/2 metų \$210.00

• 3 mėn. \$110.00

Užsakant į Lietuvą ir kitas užsienio šalis

Oro paštu

Metams \$615.00 • 1/2 metų \$315.00

Į Lietuvą reguliariu paštu

Metams \$120.00 • 1/2 metų \$66.00

TIK ŠEŠTADIENIO LAIDA:

JAV

Metams \$95.00 • 1/2 metų \$70.00

• 3 mėn. \$48.00

Kanadoje (USD)

Metams \$150.00 • 1/2 metų \$120.00

• 3 mėn. \$75.00

Užsakant į Lietuvą ir kitas užsienio šalis

Oro paštu

Metams \$220.00 • 1/2 metų \$120.00

Į Lietuvą reguliariu paštu

Metams \$70.00

Vyriausia redaktorė – Dalia Cidzikaitė

redakcija@draugas.org

Kultūrinio šeštadieninio priedo redaktorė –

Renata Šerelytė

rainbow.vilnius@gmail.com

Moderatorius – kun. Viktoras Rimšelis

- Administracija dirba kasdien, nuo 8:30 iki 4:30, šeštadieniais nedirba.
- Redakcija dirba kasdien, nuo 7:00 iki 3:00, šeštadieniais nedirba.
- Redakcija už skelbimų turinį neatsako. Skelbimų kainos atsiunčiamos, gavus prašymą, ką nors skelbti.
- Redakcija straipsnius tašo savo nuožiūra. Nenaudotų straipsnių nesaugo. Siunčiant prašome pasilikti kopiją.

El-paštas:

rastine@draugas.org

skelbimai@draugas.org

administracija@draugas.org

LIETUVIŲ TELKINIAI

DETROIT, MI

Sausio 13-oji paminėta Šv. Antano lietuvių parapijoje

REGINA JUŠKAITĖ-ŠVOBIENĖ

...Bažnyčios bokštuose skambės vargonai,
ir perrištos juodai trispalvės liudys šventą tiesą.
Uždekime visi vilties žvakes,
o žuvusiems padovanokime ramybę, šviesą...

Pralietas sesių, brolių kraujas tyras, šventas,
Tėvynės meilei daigus sudaigins.
O Jūsų pagarbai ir atminimui
Mūs širdys kasmet sausį meilės himnus pins..
(A. Pečiukėnas)

Kruvinosios 1991 m. sausio 13 dienos (Laisvės gynėjų diena) Vilniuje dvidešimties metų sukaktis praėjusį savaitgalį buvo paminėta Detroit, MI, lietuvių telkinyje.

Š. m. sausio 9 d., sekmadienį, minėjimas prasidėjo iškilmingomis šv. Mišiomis Šv. Antano lietuvių parapijos koplyčioje, kurias užprašė parapijiečiai. Mišias aukojo parapijos klebonas kun. Gintaras Antanas Jonikas. Mišių skaitinius skaitė Antanas Strakšys. Savo pamoksle kun. Jonikas jautriai prisiminė Sausio 13-osios

įvykius ir paragino pasimelsti už mūsų krašto didvyrius, kurie aukojo savo gyvybes už Lietuvos laisvę. Prie altoriaus buvo padėtas plakatas su visų žuvusiųjų vardais. Prie jo buvo uždegta atminimo žvakutė.

Po Mišių į parapijos salę susirinko gražus būrelis dalyvių. Minėjimą atidarė Zita Skučienė, pasveikinusi visus apsilankiusius, išvardijusi visų prieš dvidešimt metų žuvusiųjų Vilniuje vardus.

Sausio 13-osios Laisvės gynėjų dienos atminti Skučienė perskaitė Antano Pečiukėno eiles „Sausio 13-oji“. Mūsų parapijos šimtmetis Petras Pajogus tarė žodį apie Sausio 13-osios – Laisvės gynėjų dienos – reikšmę. Jis sakė, kad ši naktis buvo mūsų tautos išbandymas. Nesuntėme į užpuolikų krūtines kulų, turėjome vieną ginklą – tautos tvirtą valią, kurią matė ir stebėjo visas pasaulis. Sausio 13-oji, Kristaus krikšto diena, buvo ir mūsų Tėvynės laisvės krikštas, paženklintas krauju ir mirtimi. Tą naktį už laisvę buvo paaukotos jaunos gyvybės, o Viešpats parodė, koks sunkus, ilgas kelias mūsų laukia ir kiek išbandymų teks kiekvienam Tėvynės vaikui. Pajogus klausė, kas supras šių žmonių skausmą? Nėra tokio paguodos žodžio širdgėlą numal-

Zita Skučienė skaito Antano Pačiukėno eilėraštį „Sausio tryliktoji“.

šinti, bet yra pagarba ir pasididžiavimas tokiais žmonėmis, yra amžinos atminties priesaika. Pagerbimas baigtas visiems sugiedojus „Tautišką giesmę“.

Toliau Skučienė pakvietė Laurą Alkevičius vesti bendrą dainavimą. Buvo padainuota keletas patriotinių dainų „Kur Tu, mano Lietuva?“, „Ažuolai žaliuos“, „Brangiausios spalvos“, „Augo kieme klevėlis“ ir „Ant kalno mūrai“.

Po to vyko gardžios vaišės, kurias parūpino Vida Kinčienė ir Ona Šadeikienė. Parapijiečiai dar ilgai šnekučiavosi, prisimindami prieš dvidešimt metų įvykusį įvykį, kuris pakeitė mūsų Tėvynę. Toliau klausėmės kompaktinės plokštelės „Sugrįžk į Lietuvą“ dainų.

Tegul ši svarbi šventė mums primena mūsų tautiečių drąsą. Pagerbime ir prisiminkime tuos, kurie visas jėgas ir gyvybę aukojo, kad Tėvynė būtų laisva. Pasimelskime už juos. Visi turime prisiminti šiuos įvykius ir Lietuvos didvyrius. Tikėkimės, kad mūsų tauta bus gyva, o jos vaikai širdyse nešios meilės Tėvynei kibirkštį.

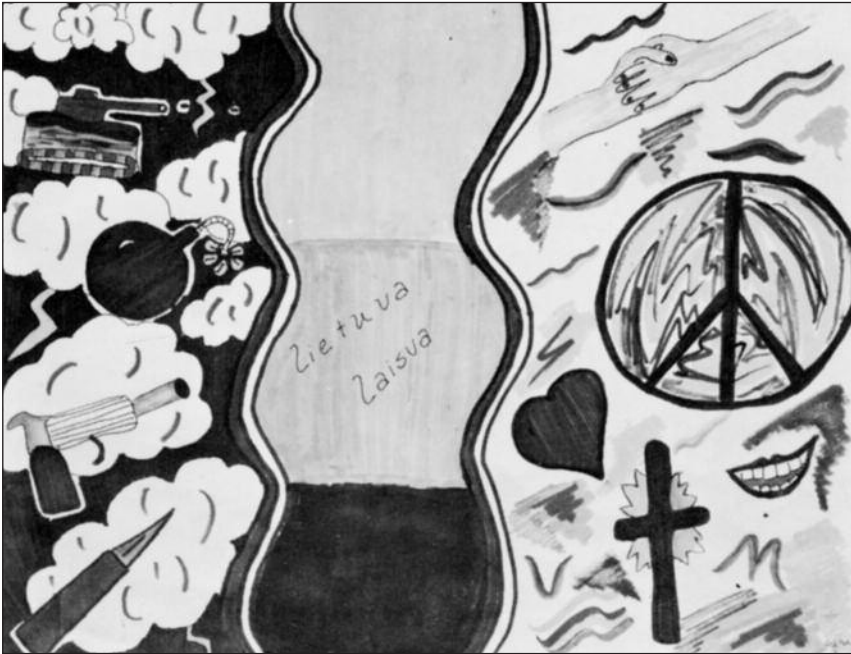
Po minėjimo vyko malonus pabendravimas. Minėjimą ruošė Šv. Antano parapijiečiai.

Laura Alkevičius veda bendrą dainavimą.

Reginos Juškaitės-Švobienės nuotr.

Vaikai piešia laisvę

Krista Augiūtė, 14 m. JAV. 1993 m.

Autorius nežinomas, Lietuva. 1993 m.

1991 METŲ SAUSĮ PRISIMENANT

GEDIMINAS RUDIS

Palyginus XIX–XX amžių sandūroje ir XX amžiaus pabaigoje vykusius Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo procesus, galima pastebėti ir labai įdomių lygiagrečių, ir, žinoma, didelių skirtumų. Vienas iš esminių yra tas, jog 1990 m. Kovo 11-osios aktas buvo įtvirtintas kur kas mažesne kraujo kaina nei 1918 m. Vasario 16-osios aktas. Apskritai, istorijoje retai pasitaiko atvejų, kai ant atkovotos laisvės aukuro sudedama tiek nedaug aukų, nepatiriama krašto sugriovimų ir kitokių nuniokojimų.

Suprantama, Lietuvos Respublikos Aukščiausiąjai Tarybai paskelbus Kovo 11-osios aktą, niekas negalėjo pasakyti, kad viskas taip palyginti laimingai ir baigsis. Maskva rūsčiai grasino, reikalaudama nedelsiant atšaukti „antikonstitucinius“ veiksmus. Į Lietuvą buvo permesti papildomi ginkluotųjų pajėgų daliniai, prasidėjo neįprasti šarvuotosios technikos kolonų judėjimai. SSRS prez-

priklausomybę atkūrė juridinio testinumo pagrindu, t. y. teisiškai panai-kindama 1940 m. Sovietų Sąjungos įvykdytos okupacijos padarinius. M. Gorbačiov atkakliai laikėsi versijos, kad Lietuva 1940 m. savanoriškai įstojo į SSRS, o dabar siekia iš jos išstoti. Beje, antrajai šios versijos daliai iš esmės pritarė ir Vakarai, laikydamiesi požiūrio, jog Lietuvos nepriklausomybės raktas guli Maskvoje. Tiesa, jie spaudė M. Gorbačiov Lietuvos problemą išspręsti derybomis, nenaudojant karinės jėgos, tačiau ir Lietuva susilaukdavo patarimų neskubėti, per daug nemaištauti ir „nepakenkti M. Gorbačiov“. Tarptautinis kontekstas buvo toks, jog pasaulio galingiesiems labiau rūpėjo M. Gorbačiov, o ne Lietuvos reikalai. Baltijos valstybių 1940 m. aneksijos nepripažinimo politika visados buvo gana dviprasmiška.

Vis dėlto Vakarai prilaikė M. Gorbačiov kumštį, o 1990 m. vasarą netgi sužibo viltis, kad Maskva ima nusileisti. Ultimatyvius reikalavimus

Niekam nebuvo paslaptis, kad Lietuvoje egzistuoja ne tik idealistinė, istorinio teisingumo atkūrimo principais pagrįsta V. Landsbergio besąlygiškos nepriklausomybės linija, bet ir vadinamoji realistinė K. Prunskienės „ypatingų santykių“ su SSRS užmezgimo linija. Nenuginčijamas faktas, kad V. Landsbergio linija galutinai nugalėjo tik Maskvai panaudojus karinę jėgą.

dento Michail Gorbačiov ultimatumų fone karinės jėgos rodymas rodė, kad Baltijos šalyse gali būti pakartotas įvykių Vengrijoje 1956 m. ir Čekoslovakijoje 1968 m. scenarijus. Tokiomis aplinkybėmis Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba 1990 m. kovo 23 d. priėmė pareiškimą, kad SSRS dirbtinai didina įtampą, o jos ginkluotųjų pajėgų veiksmai gali būti laikomi kaip agresijos prieš Lietuvą 1940 m. tąsa. Tą dieną buvo laukiama ir Aukščiausiosios Tarybos puolimo, tačiau šarvuočių ir tankų kolona pravažiavo pro šalį. Lietuva pasijuto atlaikiusi rimtą išbandymą, o ministrė pirmininkė Kazimiera Prunskienė narsiai pareiškė, jog Maskva privalės atlyginti už tankų vikšrų sugadintą asfaltą.

Vėliau buvo gauta įrodymų, kokia trapi ir pavojinga tomis dienomis buvo Lietuvos padėtis. Kaip tik kovo 23 d. SSRS gynybos ministras Dmitrij Jazov savo darbo dienoje pasižymėjo: „(...)numatoma?! Pasirengti užimti telecentrą“ ir „(...)ne Burokevičius, o Sakalauskas. Burokevičius padės“. Taigi 1991 m. sausio įvykių scenarijus buvo pradėtas rašyti iškart po Kovo 11-osios akto paskelbimo. Tačiau M. Gorbačiov atidėliojo karinės jėgos panaudojimą, tikėdamasis parklupdyti Lietuvą „žmoniškesnėmis“ priemonėmis. Buvo paskelbta ekonominė blokada, mėginta sukurti dubliuojančią valstybinę struktūrą, Pietryčių Lietuvoje – prosovietinę lenkų autonomiją. Sovietų kariuomenė smurtavo, bet „atsargiai“ – daugiausia gaudydama karinės tarnybos SSRS karinėse pajėgose vengiančius jaunuolius ir „įmdama apsaugon“ vadinamąjį partinį turtą.

Maskva visiškai nekreipė dėmesio į tą faktą, kad Lietuva savo ne-

„sugrįžti į kovo 10 d. padėti“ pakeitė spaudimas tik pristabdyti Kovo 11-osios aktą. Esą tuomet būsianti nutraukta blokada ir prasidėsiančios derybos dėl santykių sureguliovimo. Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba nelengvai pasiryžo tokiai aukai, bet galų gale paskelbė moratoriumą, numatydama jame keletą „saugiklių“ bei įrašydama, kad jis veiks tik 100 dienų nuo tokių derybų pradžios. Nepaisant to, nestigo interpretacijų, kad Lietuva bemaž kapituliavo. Tačiau tiek aistrų sukėlusi moratoriumo istorija, kažkuo panaši į nelemtus Uracho rinkimus Lietuvos karaliumi 1918 m. vasarą, taip ir baigėsi. Tiesa, Maskva nutraukė Lietuvos ekonominę blokadą, abi pusės sudarė derybų delegacijas, jos keletą kartų susitiko, tačiau tarpvalstybinės derybos taip ir neprasidėjo. M. Gorbačiov tik suvaidino derybų procesą, kvestionuodamas Lietuvos apsisprendimą būti nepriklausoma, taigi iš esmės sutikdamas kalbėtis tik apie „garbingos“ kapituliacijos sąlygas.

Taigi lūžis Lietuvos ir SSRS santykiuose neišvengė, o 1990 m. pabaigoje vis labiau aiškėjo, kad Maskva gali mėginti palaužti padėtį daug kartų išmėgintu būdu – karine jėga. 1991 m. sausio 13 d. ji tai ir pabandė padaryti, tačiau nesėkmingai. Lietuva atlaikė ir šį, patį rūsčiausią per visą antrosios nepriklausomybės atkūrimo laikotarpį, išbandymą. Negana to, sovietų tankai Vilniuje sutraiskė M. Gorbačiov „perestroiką“ ir pagaliau jo paties asmeninę politinę ateitį. Pčioje Sovietų Sąjungoje imperijos išcentrinės jėgos įgavo tokį pagreitį, kad M. Gorbačiov niekaip nebeįstengė jų suvaldyti. Tokiomis aplinkybėmis veikiausiai nebeteko ir Vakarų palaikymo.

Nukelta į 11 psl.

Buvo galima didžiuotis esant lietuviu

KĘSTUTIS GIRNIUS

Prieš 20 metų, sausio 13-ąją, tauta vieningai telkėsi prie Parlamento rūmų ginti tai, kas tuo metu buvo vadinama Lietuvos širdimi. Ją apgynė ir išsaugojo išsivadavimo bei laisvės viltį. Nepraėjus nė aštuoniems mėnesiams, žlugo perversmas Maskvoje, subyrėjo Sovietų Sąjunga, baigėsi beveik 50 metų okupacijos naktis, o viena valstybė po kitos suskubo pripažinti Lietuvos nepriklausomybę.

Mes, o ypač jaunesni žmonės, esame tiek pripratę prie nepriklausomybės, kad jos atgavimas kartais atrodo lyg savaime suprantamas, beveik užprogramuotas įvykis. Toks jis tikrai nebuvo. Tomis dienomis nebuvo galima atmesti galimybės, kad Krekliui pasiseks krauju ir smurtu palaidoti nepriklausomybę. Televizijos bokšto puolimas daugeliui atrodė represijų bangos pradžia. Nežinia, kaip viskas būtų pasibaigę, jei lietuviai nebūtų greitai susibūrę, stoję ginti Parlamento, demonstratyviai parodę, kad jie pasiryžę savo gyvybę aukoti dėl tautos ir valstybės gyvybės.

Sausio 13-osios įvykiai buvo reikšmingi ne tik Lietuvai, bet ir visai sovietų imperijai. Lietuva liko nepalaužta. Jos gebėjimas išlikti suteikė drąsos kitų respublikų demokratams, jos patirtis neliko nepastebėta. Per 1991 metų rugpjūčio perversmą Maskvoje Boris Jelcin ir jo šalininkai sekė Lietuvos pavyzdžiu. Jie pakvietė Rusijos žmones rinktis ginti vadinamųjų Baltųjų rūmų, tuo apsaugodami Jelcin nuo sulaikymo. Jei Jelcin būtų patekęs į perversmininkų rankas, vargu ar pučas būtų taip greitai ir patetiškai užsibaigęs.

Nesunku įsivaizduoti, kas būtų buvę, jei sausio 13-ąją Lietuvos žmonės nebūtų priešinęsi Maskvos smogikams. Televizijos bokštas ir kiti žiniasklaidos objektai nebuvo pagrindinis taikiny. Buvo siekiama išvaikyti parlamentą ir Vyriausybę, įvesti karinį ar kolaborantų valdymą, suimti arba visiškai atskirti kai kuriuos Sąjūdžio vadovus. Vargu ar būtų buvę masinių represijų, nes Lietuvos įvykius akylai stebinti tarptautinė visuomenė būtų griežtai protestavusi, o Sovietų Sąjungos vadovas Michail Gorbačiov nebuvo smurto žmogus. Bet ir laikinas Lietuvos nuslopinimas nebūtų likęs be gilių ir ilgalaikių pasekmių. Susidorodami su toliausiai išsivadavimo keliu pažengusia respublika, Kremliaus vanagai būtų laimėję išpūdingą pergalę. Tokiu atveju jie būtų galėję reikalauti, kad Gorbačiov laikytųsi griežtesnės linijos, atsisakytų partijos ir jėgos struktūrų galias ribojančių reformų, slopintų nepriklausomybės ar autonomijos siekiančias tautas ir regionus.

Ne vien tik Kremliaus vanagų įtaka būtų padidėjusi. Kiekvienoje respublikoje reaktionieriai būtų kėlę galvas, įsitikinę, kad pagaliau turi centro pritarimą įvesti „tvarką“. Net ir Lietuvoje būtų atsiradę „realistų“, kurie aiškintų, jog perdėm radikali Sąjūdžio politika sukėlė neišvengiamą reakciją, kad reikia susitaikyti su faktu, jog nepriklausomybė nepasiekia, ir kad su Maskva reikia rasti *modus vivendi*, kuris leistų išsaugoti bent dalį naujų laisvių. Konjunktūra visoje sovietijoje būtų pakitusi. Gal net tokiu mastu, kad nebūtų įvykęs rugpjūčio perversmas, nes, įvedus tvarką kitu būdu, perversmo išvis nebūtų reikėję.

Nenoriu tvirtinti, kad Sovietų Sąjungos žlugimą nulėmė Sausio 13-osios įvykiai Vilniuje, kad Laisvės gynėjai buvo Kremliaus duobkasiai, kad lietuviai parklupdė okupantą. Daug svarbių priežasčių prisidėjo prie imperijos irimo. Ilgai dar bus ginčijamasi dėl jų svarbos ir tarpusavio ryšių. Bet negalima neigti, kad Lietuva, Sąjūdis ir Sausio 13-oji suvaidino tikrai svarbų vaidmenį. Be Sąjūdžio, taip pat Estijos ir Latvijos liaudies frontų, Gorbačiov būtų galėjęs įgyvendinti savo *perestroiką* ir *glasnost*, sukurdamas sąlygas švelnesnei imperijai išlikti, ilgainiui gal net sustiprėti. Lietuva radikaliausiu būdu iškėlė Sovietų Sąjungos išlikimo klausimą.

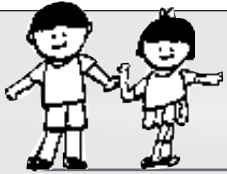
Nors Gorbačiov aiškino, kad jis nežinojo apie planus pulti Televizijos bokštą, ir gal iš tiesų nežinojo visų detalių (nes jam buvo naudinga jų nežinoti), jis pritarė pastangoms didinti spaudimą Lietuvai ir ten siųsti pastiprintas karines pajėgas. Sustabdyti Lietuvos veržimąsi į laisvę jam buvo taip svarbu, kad jis net buvo pasiryžęs šiek tiek suteršti savo gerą vardą Vakaruose ir tarptautinėje visuomenėje.

Daug kas pakito per tuos du dešimtmečius. Nepriklausomybė atgauta ir konsoliduota, narystė NATO ir Europos Sąjungoje suteikia tuo metu net nesvajoto saugumo. Bet daugeliui trokštamas geras gyvenimas liko svajonė, o pastarųjų dvejų metų ūkio krizė yra kartus šio fakto priminimas. Dabartinės nuotaikas puikiai atskleidžia tai, kad niekas dabar nevadina Seimo rūmų Lietuvos širdimi, o žmonės renkasi prie Parlamento Seimo narių smerkti, o ne jų ginti.

Polinkis idealizuoti praeitį, apgailestauti dėl senų gerų laikų netekties ir pabrėžti dabarties trūkumus yra įkyri, gana nuobodi, kartais net pavojinga įgimta žmogaus savybė. Bet reikia pripažinti, kad Sausio įvykiai, kaip ir visas Atgimimo laikotarpis, buvo ypatingi ir nepakartojami, viena šviečiausių Lietuvos istorijos akimirkų, kai buvo galima didžiuotis esant lietuviu.

Alfa.lt

Kęstutis K. Girnius – žurnalistas, publicistas, politikos apžvalgininkas, pedagogas, istorikas. Dirbo „Laisvosios Europos“ radijuje, buvo „Laisvosios Europos“ radijo lietuvių ir centrinių žinių tarnybų direktorius. Nuo 2007 m. dėsto Vilniaus universitete. Lietuvos katalikų mokslų akademijos narys.

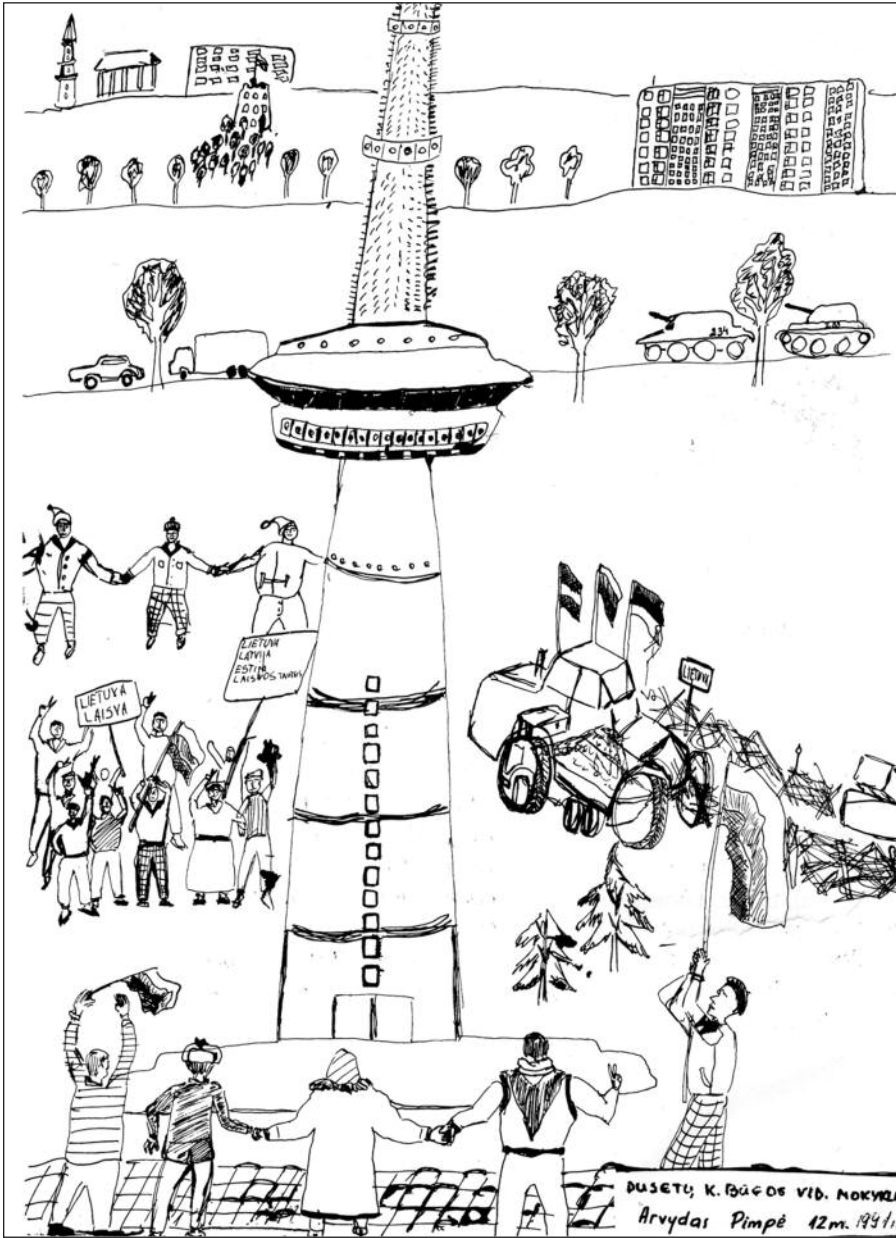

„DRAUGO“

lietuviškai

Redaktorė *Laima Apanavičienė*
laimaa@hotmail.com

Sausio 13-oji tautos atmintyje

Arvydas Pimpė, 12 metų (1993 m.).

„Draugo“ archyvo piešinys

ALGIRDAS PATACKAS

Kas mes būtume be Sausio 13-sios? Beveidė minia, klajojanti supermarketų dykvietėm, išplėtais vyzdžiais, reginčiais vien savo ego sukurtus mirazus... Kas mes būtume be Kražių skerdynių, 1941-ųjų sukilimo, Romo Kalantos? Žmonių sambūris, uždarytas gimties ir mirties spąstuose, medituojantis vien haliucinuojančią gerovės vaivorykštę... Be Tėvynės, be tėviškės, be namų slenksčio...

Kas mes būtume be jų, beveik bevardžių kraujo lašo, pakrikštijusio mūsų sielas amžinam buvimui – prieš mane ir po manęs... Kokia trumpa mūsų atmintis – ar galime greitosiomis pasakyti nors vieną vardą ar pavardę žuvusio Kražiuose, sukilimuose ar pagaliau tą netolimąją Sausio 13-ąją? Greitosiomis pasakyti, įvardinti?

Kas mes būtume be jų, reikliai ir rūsčiai žvelgiančių į mus iš anapus – ar dar nepavirtote Sausio 16-osios minia, daužiusia ne tik langus, bet ir jų sielas, ir mūsų širdis. Sausio 13-oji ir Sausio 16-oji – tik trys dienos, bet tarp jų prarają...

Kas mes būtume be kaltės jausmo prieš juos, išpirkusius mūsų dabartinį buvimą – skolon, jų gyvybės ir aukos sąskaita. Kaltės jausmo – kad ne tu jų vietoje, kad tebesi, kad tuščiai bėga tavo dienos, už kurias sumokėjo jie.

Kas mes būtume be pavydo, – kad jie jau ten, Amžinybėje, o tu dar čia, paskendęs profaniškoje pilkųjų savo dienų tėkmėje, o akistatos su Raktininku – neišvengt...

Kas mes būtume be jų globos iš ten, iš aukščiau, jų visa apimančios, atlaidžios ir supratingos meilės mums, žemės kurmiams, įsiriusiems į savo suplėkusio gyvenimo urvelius?

Kas mes būtume be jų vėlių nešamos vėliavos – geltonos, žalios gyvybės ir raudono kraujo spalvų? Be šitos iš istorijos glūdumų išnyrančios ir miglotos ateities ūkuose ištirpstančios vėlių procesijos – kas mes būtume?

Ir ar būtume išvis?

O dabar keletas žodžių apie kiekvieną iš jų:

LORETA ASANAVIČIŪTĖ, 24-erių. Dvylikos brolių, išskridusių sakalais į dausas, seselė. Televizija rodė ir rodė nekaltą nuogą mergaitės kūną, pervažiuotą tanko vikšrų. Jos draugė, irgi Loreta, taip pat buvo paglemžta vikšrų, bet liko gyva. Loreta – tamsiaplaukė, juodomis kaip juodosios nakties žvaigždės akimis, kiek įkypomis – jos tėvas buvo iš totorių. Olandų skulptorius Boetes sukūrė Indijoje jos paminklą iš granito. Deja, po vikšrais buvo ne šis granitas...

VIRGINIJUS DRUSKIS, 22-jų. Po sovietinės armijos mokėsi KTU. Vedė tik prieš metus. Pamatęs, kas vyksta, pasakė – „nesiduosiu žeminamas...“. Ką jis norėjo tuo pasakyti, dabar nebesužinosime... Nors buvo įvaldęs Rytų kovos menus, jų dvasią, krito pirmasis – kulka buvo greitesnė...

DARIUS GERBUTAVIČIUS. Rokeris. Pats jauniausias iš sakalų – dar neturėjo nei 18-kos. Keturios kulkos pataikė į kojas, penktoji buvo paskutinė. Tėvas per laidotuves pasakė: „Ačiū Dievi, gulės savo žemėje, ne afganistanuose...“ Buvo vienintelis vaikas šeimoje.

ROLANDAS JANKAUSKAS, 22-jų. Aukštas, stiprus. Iš KTU buvo paimtas tarnauti laivyne. Grįžęs, už poros mėnesių žuvo po ratais šarvuo-

čio, kurį vairavo tie, su kuriais kartu tarnavo. Kilęs iš inteligentiškos šeimos. Tėvas, chorvedys, po sūnaus žūties parašys jam skirtą muzikinį kūrinį.

RIMANTAS JUKNEVIČIUS, 25-erių, marijampolietis. Mėgo klasiikinę muziką, už užsidirbtas lėšas pirkosi aparatūrą. Senelis, 1945 m. jėga paimtas į Raudonąją armiją, nuo vokiečių kulkos žuvo Berlyne. Anūkas nuo ruso kulkos žuvo Vilniuje. Už ką jis žuvo? Už tai, kad lietuviai, jei ir žūtų, tai už Lietuvą.

ALVYDAS KANAPINSKAS, 39-erių. Irgi atitarnavęs SA. Žuvo ne prie TV bokšto, kaip jo bendražygiai, bet Konarskio gatvėj, prie Radijo ir televizijos pastato – dabar ten mažas Kryžių kalnelis. Žmona pasakoja, kad jų šeimos laikrodis sustojo šestą valandą ryto – kai krūtinėje amžiams įstrigusi kulka atėmė jos vyrui gyvybę, o jų šeimai – paprastos, žmogiškos laimės galimybę...

ALGIMANTAS PETRAS KAVOLIUKAS, 52-jų, pardavėjas iš Karoliniškių. Sausio 13, vidurdienį, sūnus Gintaras grįžo atostogų iš sovietinės armijos ir taksi iš geležinkelio stoties atskubėjo namo. Duris atidarė juodai apsirengusi motina. Tėvą prieš keliolika valandų buvo pakirtusi kulka.

VYTAUTAS KONCEVIČIUS, 50-ies. Aukštos kvalifikacijos darbininkas. Jaunystė praėjo Sibire, ten žuvo tėvas, kapas nežinomas. Šešerių metų broliukui motina pati savo rankomis iškasė duobę. Mirė nuo žaizdų ilgai ir sunkiai, visą mėnesį, kartu su juo kasdien mirdavome ir mes...

VIDAS MACIULEVIČIUS, 25-erių. Nušautas į nugarą. Liko dvejų metų sūnelis Simukas.

TITAS MASIULIS, 29-rių. Vienintelis kaunietis. Tarnavo laivyne. Sąjūdininkas, atsisakė sovietinės pilietybės. Liko trys seserys. „Gulėjo karste gražus kaip karalaitis...“ – motinos žodžiai.

ALVYDAS MATULKA, 35-erių, iš tremtinių šeimos. Atvykęs iš Rokiškio, išklaušė Katedroje mišias ir nuėjo prie Aukščiausios Tarybos. Tolumoje – bet atrodė čia pat – pasigirdo tankų šūviai. „Jie šaudo į žmones?!“ – lyg paklausė, lyg apstulbo, pasakoja giminaitė. Ir susmuko ant žemės – plyšo širdis. Jaunam, sveikam, niekad nesirgusiam...

APOLINARAS POVILAITIS, 54-erių, vyriausias amžiumi, kilęs iš Vinco Kudirkos giminės. Šaltkalvis, turėjo auksines rankas. Jau buvo susidūręs su sovietų desantininkais, muštas Katedros aikštėj, per „bananų balių“. Šį kartą buvo ne bana-

nas, bet kulka...

IGNAS ŠIMULIONIS, 17-kos, moksleivis dvyliktokas iš Vilniaus. Iš juodai-baltos nuotraukos žvelgia vaikinukas labai lietuvišku veidu – tikriausiai šviesiaplaukis, tikriausiai strazdanotas... „Geležinio vilko“ kuopos šaulys – tai skamba. Tačiau šįkart jaunajam šauliui neteko iššauti – jį patį priešą kulka pasirinko taikiniu...

VYTAUTAS VAITKUS, 48-erių, kuklus ir darbštus žemaitis nuo Šilalės. Nušautas tiesiai į širdį.

* * *

Štai šiandien jie čia, šitoje erdvėje, kartu su mumis. Jauna, nekaltą mergaitę ir dvylika vyrų, daugiausia jaunų, nuo moksleivio iki penkiasdešimtmečio. Visi jie, išskyrus moksleivius, buvo paimti tarnauti į priešokupanto kariuomenę, kuri juos ir nužudė. Visi jie – iš pačių tautos gelmių, liaudies, eilinių žmonių, nei vienos garsenybės arba, kaip dabar sakoma, elito. Ir visi Jie – jau amžini, amžiams mūsų, mūsų tautos atminty, ir liks ten, kol bus gyva tauta, ir pirmas požymis, kad tautos nebelieka, bus tas, kada jos atmintyje pradės nebelyti jų atminimo.

Algirdas Patackas,
signataras, Parlamento gynėjas,
Garbės savanoris
Balsas.lt

Sausio 13-oji: tiesa, sustabdžiusi tankus

Kunigo **Roberto Grigo** pokalbis su Policijos departamento Komunikacijos skyriaus vyriausiąja specialiste **Rasa Bataityte**

– Gerbiamas kunige, ko mus moko 1991-ųjų sausio 13-oji? Kaip tą pamoką išmokome?

– Sausio 13-oji atskleidžia daug tiesos apie žmogų, apie Lietuvą ir mus supantį pasaulį. Žmogus, remdamasis tikėjimu į Dievą, kreipdamasis save į prigimtines vertybes (sąžinę, orumą, Tėvynės meilę), gali gyventi nesavanaudiškai ir netgi mirtį patikti nenusilenkdamas melui. Tačiau žmogus taip pat gali tapti aklu ideologinių konstruktų vergu, kuriam išdavystės kaina – svetimų tankų pagalba įtvirtinti okupacinę valdžią, – neatrodo per didelė. Pamoką vis dar mokomės ir turbūt mokysimės, kol gyvuos lietuvių tauta ir valstybė: kaip ugdyti visuomenę, jaunąją kartą, kad, išbandymų metui atėjus, viršų paimtų ištikimybė ir atsakomybė, o ne rūpestis gelbėti savo kailį.

– Kaip 1991-ųjų sausio įvykiai Jums atrodo dabar, po 20 metų? Kokie išpūdžiai išliko iš ano sausio?

– Po dviejų dešimtmečių kai kurios įvykių detalės nutolsta, jas vėl atgaivina ano meto nuotraukos ar drauge budėjusių žmonių prisiminimai. Tačiau esminės patirtys išlieka ryškios ir gyvos – nepaprasta dvasinės vienybės ir ryžto dvasia, budėjusių aplink strateginius šalies objektus brolybė, kokią sukuria tik mirties artumas, bet prasmingos mirties – dėl teisingo visos tautos tikslo. Išliko atmintyje būtent virš Parlamentą saugančių žmonių jūros – maldos, giesmės, veidų ir žiburių jūros naktyje – tvyrantis savojo teismo, šio taikaus pasipriešinimo teismo jausmas. Manau, jis ir buvo mūsų jėga, kuria įveikėme brutalią agresorių prievartą.

– Kaip 1991-ųjų sausio 13-oji paveikė Jūsų gyvenimą? Kokių negrįžtamų poveikių dėl to įvyko?

– Toji mūsų laisvės kovos persilaužimo savaitė leido įgyvendinti svajonę, kuri brendo, vaikystėje klausantis motinos dainuojamų partizanų dainų – kažkuo pasitarnauti savo Tėvynės laisvei. Apvaizda suteikė gerą progą panaudoti kunigystės dovaną, kai žudynių naktį, laukiant sovietų kariuomenės puolimo, pasilikusiems Parlamente deputatams ir aplinkui rūmus budintiems gynėjams suteikiau bendrą nuodėmių atleidimą – generalinę absoliuciją, Bažnyčios numatyta galimos masinės žmonių žūties atvejams.

Negrįžtami apsisprendimai, kurie ir atvedė į Lietuvos gynėjų gretas Vilniuje 1991 m. sausyje, mano gyvenime įvyko anksčiau – kai paauglystėje įsitraukiau į patriotinio katalikų pogrindžio veiklą, 1982 m. sovietų kariuomenėje viešai atsisakiau prisiekti okupantų armijai, o 1987 m. rugpjūčio 23 d. dalyvavau mitinge, pasmerkusiame Molotovo-Ribbentropo suokalbį. 1991 m. sausis buvo logiška gyvenimiškojo pasirinkimo tąsa.

– Ką manote apie dabartinę padėtį Lietuvoje?

– Krikščionio akimis padėtis nėra labai išskirtinė. Visais laikais vyko

Kun. Robertas Grigas.

krizės, buvo žinoma ekonominė ir politinė korupcija, dalies visuomenės polinkis nesirūpinti bendrųjų reikalų geresniu tvarkymu, pasyviai laukiant, kad „valdžia“ viską padarys. „Pasaulyje vyksta kova tarp šviesos ir tamsos“, pasakė vienas išmintingas žmogus. Svarbu, kad kuo daugiau piliečių rūpintųsi padauginti šviesos apraiškų savyje ir savo aplinkoje, ypač atliekant profesines pareigas. Ir visais įmanomais būdais burtis, ieškoti bendraminčių, neabejingų savo šalies likimui, galinčių veikti išvien, kaip Sąjūdyje. Tuomet galėsime tikėtis geresnės, žmoniškesnės ateities.

– Kartais tenka girdėti sakant: „Ne už tokią Lietuvą kovojome“. Ką į tai galėtumėte pasakyti? Ką pasakytumėte tiems amžinai aimanuojantiems, kad vis-

kas blogai, „prie ruso buvę geriau...“ ir pan.

– Sakantys „ne už tokią Lietuvą kovojome“ yra iš dalies teisūs, nes kovojome iš tiesų už idealią Lietuvą, už orią, laisvą šalį, valdomą socialinio teisingumo ir sudarančią sąlygas kiekvieno savo vaiko pilnutiniam išsiskleidimui, gėrio kūrybai. Už šalį, kokia gyvena visų besiaukojančių dėl jos vizijoje. Už tokią Lietuvą, kaip siekiamybę, ir toliau turime sutelktai visose srityse kovoti. Nes tik tokiu būdu galėsime ją priartinti prie realaus gyvenimo. Atsisakius asmeninių ir visuomeninių pastangų kurti gėrį, jau vykstaėjimas atgal.

Tvirtinimai, kad „prie ruso buvę geriau“, yra didžiausia nesąmonė. Laisvė yra esminė žmogaus ir tautų prigimties savybė, atsisakyti jos, „gerai jaustis“, svetimos savanaudiškos valios tvarkomam – reiškia atsisakyti savo žmogiškumo. Taip šventvaigiškai murmančius gali truputį pateisinti (bet ne išteisinti, nes sveiko žmogaus niekas neatleidžia nuo pareigos pačiam mąstyti) nebent vadinamuoju „optinės apgaulės“ reiškiniu – kai į praeitį nutolę dalykai vis regisi rožinėmis spalvomis. Taip panaikinus baudžiąvą ir atkūrus I-ąją nepriklausomą Lietuvos Respubliką, kai kurie žemės gavę valstiečiai aimanavo, kad „prie caro buvo geriau“ – visus reikalus tvarkė dvarininkas, o „prie Lietuvos“ tenka galvą sukti pačiam... Tie murmesiai dažniausiai reiškia tą pačią baudžiauninko dvasią – nenorą imtis iniciatyvos, būti savo likimo kalviu. O tai, pripažinkime, iš tiesų nelengva – reikia liautis girtauti, daryti pokyčius nulemiančius sprendimus, drįsti atsakomybę prisiimti už save, savo šeimą, savo atliekamą darbą.

– Ką manote apie dabartinę mūsų emigraciją? Ar, Jūsų aki-

mis, įmanoma kada nors kaip nors sustabdyti šį procesą?

– Masinę ir negausiai tautai gana grėsmingą emigraciją sąlygoja mums nepalanki keleto veiksmų sanpyna. Tai mano jau minėtas pookupacinis sindromas, kai mieliau renkamasi išvykti į šalis, kur gerovė jau sukurta, o ne kasdieniu darbu (ir politiniu, visuomeniniu darbu) gerinti savo valstybės kokybę. Prisideda ir sovietinės ideologijos paliktas vertybių vakuumas. Krikščioniškasis tikėjimas, kuris vyresniajai kartai padėjo nepalūžus išverti kur kas didesnius sunkumus Lietuvos giriose ir tremtyje, vidurinėsios, sovietmečiu brendusios kartos, neretai sutraukiamas iki sentimentalios Kūčių ar margučių tradicijos. Jis nedaro įtakos likiminiam pasirinkimams, todėl netampa pakankamu motyvu, galinčiu atsverti materialistines pasiūlas. Emigracines nuotaikas skatina ir globalėjantis pasaulis, kai tampa lyg ir nelabai svarbu, kurioje šalyje gyvensi ir dirbsi, kokia kalba kalbės tavo vaikai. Pasi-priešinti šiems, objektyviai į tautos ir valstybės nykimą vedantiems reiškiniams, galime ir privalome visais turimais ištekliais, pirmiausia tautinio valstybinio susipratimo ištekliais. Bažnyčia – kantriai atkurdamą krikščioniškųjų vertybių įtaką svarbiems tikinčiųjų gyvenimo pasirinkimams. Valstybė – nustatydamą visiems politinio ekonominio lauko „žaidėjams“ garbingas „žaidimo taisykles“ ir neshališkai prižiūradama kad jų laikytųsi. Mokykla, patriotinės organizacijos – ugdydamos sąmoningą, mylintį Lietuvą pilietį. Tik taip veikdami išsaugosime Sausio 13-osios gynėjų dvasią ir būsime verti žuvusiųjų kraujo aukos.

– Dėkoju Jums už pasidalijimą mintimis mus visus jaudinančiais klausimais.

Sausio 13-qą žuvusiųjų kapai Vilniaus Antakalnio kapinėse.

„Draugo“ archyvo nuotr.

Vilniuje atidengta skulptūra, skirta atkurtai Lietuvos nepriklausomybei ir Laisvės gynimui įamžinti. **Gedimino Savickio (ELTA) nuotr.**

Vienoje aptarti atominės energetikos klausimai

Viena, sausio 12 d. (ELTA) – Lietuvos užsienio reikalų ministras Audronius Ažubalis Vienoje Tarpautinės atominės energetikos agentūros (TATENA) generaliniam direktoriui Yukya Amano pristatė Visagino atominės elektrinės projekto vystymo pažangą ir apžvelgė Ignalinos atominės elektrinės uždarymo darbų eigą.

Pokalbio metu ministras taip pat atkreipė Y. Amano dėmesį į Lietuvos susirūpinimą dėl kaimyninių Baltarusijos ir Rusijos Kaliningrado srities atominų elektrinių projektų vystymo aplinkosauginių ir branduolinės saugos klausimų.

A. Ažubalis pranešė Y. Amano, kad Baltarusijoje planuojamos statyti branduolinės jėgainės atveju Lietuvai ypatingą susirūpinimą kelia kaimynų pasirinkta atominės elektrinės statybos aikštelė Astravo rajone, esančiame labai arti Lietuvos sosti-

nės Vilniaus (mažiau nei 50 km). Aikštelės parinkimo reikalavimai, anot ministro, Lietuvai nebuvo paaiškinti, nepakankamai išnagrinėtas galimas neigiamas Baltarusijos atominės elektrinės poveikis Neries upei ir gyventojų sveikatai.

Lietuvos diplomatijos vadovas taip pat pareiškė, kad Lietuva yra susirūpinusi dėl Rusijos Kaliningrado srityje planuojamos statyti branduolinės jėgainės. Anot A. Ažubalio, Rusija nesilaiko tarptautinių aplinkos apsaugos konvencijų, Kaliningrade pradėti vykdyti darbai prieš tai nesuderinus poveikio aplinkai vertinimo su kaimyninėmis šalimis.

J. Amano Lietuvoje lankėsi pernai birželio mėnesį, susitiko su aukščiausiais Lietuvos pareigūnais, susipažino su Ignalinos atominės elektrinės naudojimo nutraukimu ir naujos Visagino atominės elektrinės projekto įgyvendinimo eiga.

JAV įsteigta kultūros atašė pareigybė

Vilnius, sausio 12 d. (ELTA) – Vyriausybė nusprendė įsteigti kultūros atašė pareigybę diplomatinėje atstovybėje Jungtinėse Amerikos Valstijose. Nutarimas įsteigti Lietuvos kultūros atašė pareigybę JAV įsigalios nuo šių metų vasario 1 dienos.

Teigiama, kad naujai pareigybei įsteigti ir ją užimsiančio valstybės tarnautojo veiklai papildomų lėšų nereikės, nes ši nauja pareigybė bus finansuojama iš Kultūros ministerijos sutaupyto biudžeto lėšų, naikinant kultūros atašė pavaduotojo pareigybę Lenkijoje.

Įsteigus kultūros atašė pareigybę

JAV, Lietuva turės vienuolika kultūros atašė pareigybių. Šiuo metu Lietuvos kultūros atašė dirba Japonijoje, Rusijoje, Italijoje, Danijoje, Vokietijoje, Austrijoje, Lenkijoje, Ukrainoje, Didžiojoje Britanijoje ir nuolatinėje atstovybėje Europos Sąjungoje.

Kultūros ministerijos duomenimis, 2010 metais Lietuvos kultūros atašė organizavo ir koordinavo 353 renginius, kuriuose apsilankė beveik 200,000 lankytojų. Kultūros atašė veiklai ministerija pernai skyrė per 120,000 Lt, kuriais iš dalies buvo finansuoti 69 Lietuvos kultūros ir meno pristatymai.

Lenkija paskelbė Cz. Milosz metų programą

Vilnius, sausio 12 d. (BNS) – Jungtinės Tautos, Lenkija ir Lietuva šiemet iškilmingai mini Nobelio premijos laureato Czeslaw Milosz gimimo 100-ąsias metines; lenkų dienraštis „Gazeta Wyborcza“ paskelbė su šia sukaktimi susijusių renginių kalendorių.

„Nepripažįstu žmonių skirstymo į geresnius ir blogesnius pagal jų kalbą, rasę ar tikėjimą“, – Cz. Milosz rašė savo knygoje „Europos šeima“, kuri taps pagrindiniu jo atminimui skirtų renginių motyvu.

Pagrindinis Cz. Milosz metų renginys įvyks Krokuvoje, kur poetas praleido paskutinius gyvenimo metus

ir yra ten palaidotas. Gegužės 9–15 d. vyks II Cz. Milosz literatūros festivalis, kuriame dalyvaus du Nobelio premijos laureatai – lenkų poetė Wislawa Szymborska ir Karibų rašytojas Derek Walcott. Į šią konferenciją taip pat atvyks daug žinomų rašytojų iš viso pasaulio, tuo tarpu Krokuvos Jogaivos universitete vyks mokslinė konferencija „Milosz ir Milosz“ (Milosz i Milosz). Birželio 30 d., minint poeto gimimo 100-ąsias metines, Seinuose įsikūręs Paribio fondas Milosz šeimos dvare Krasnogrūdoje atidarys Tarptautinį dialogo centrą. Rengėjai tikisi, kad šiose iškilmėse dalyvaus Lietuvos ir Lenkijos prezidentai.

Laisvės gynėjai prašo grąžinti privalomąją karo tarnybą

Vilnius, sausio 12 d. (BNS) – Laisvės gynėjai prašo grąžinti privalomąją karinę tarnybą. Seime vykusios konferencijos „Aukščiausioji Taryba – paskutinioji barikada“ dalyviai priėmė kreipimąsi į Seimą, kuriuo prašo „atstatyti privalomąją karinę tarnybą kaip pilietiškumo ugdymo mokyklą“.

2008 metais tuometinio krašto apsaugos ministro Juozo Oleko įsakyму sustabdytas šaukimas į privalomąją pradinę karo tarnybą. Ši tarnyba pakeista savanoriškais baziniais kariniais mokymais.

Per konferenciją taip pat priimtas kreipimasis su prašymu paskelbti Aukščiausiosios Tarybos sudarytų komisijų, tyrusių 1991 metų sausio 8 ir 13 dienų įvykius, visą medžiagą. Valstybės gynėjų konferencija Seime surengta minint Sausio įvykių 20-ąsias metines.

Aukščiausiosios Tarybos-Atku-

riamojo Seimo pirmininkas, Nepriklausomybės Akto signataras, Europos Parlamento narys prof. Vytautas Landsbergis, apžvelgdamas Sausio 13-osios įvykius, priminė pasaulio atsaką į to meto įvykius.

„Tada, nors buvo sekmadienis, Dvylikos taryba Briuselyje kategoriškai pasmerkė SSRS veiksmus ir pareikalavo paaiškinimo: kuri sovietų valdžios struktūra įsakė šaudyti į beginklius lietuvius? Per 19 metų Dvylika išaugo iki 27-ių Sąjungos, o atsakymo vis dar nėra. Lauksime kar-
tu. Dar per 19 metų Rusija gali tapti demokratija. Kol kas ten kaltų nėra, tik ordinaai liko išdalyti už tos nakties ‘žygdarbį’“, – kalbėjo V. Landsbergis. Tačiau, anot jo, „pirmuoju testu, ko linkime, gali tapti Lietuvos Seimo ir Vyriausybės kreipimaisi dėl Sausio 13-ąją nukentėjusių atsiprašymo ir žalos atlyginimo“.

Medininkų žudynių kaltinamasis atsisakė duoti parodymus

Vilnius, sausio 12 d. (BNS) – Medininkų žudynių byloje kaltinamas buvęs OMON pareigūnas Konstantin Michailov teisme atsisakė duoti parodymus. Kaltinamojo pranešime, kurį perskaitė Vilniaus apygardos teismo teisėja, jis neigė savo kaltę ir pabrėžė neturįs pareigos įrodinėti savo nekaltumo.

Vis dėlto K. Michailov neatmetė, kad teismui baigus įrodymų tyrimą, jis gali pakeisti savo nuostatą ir duoti parodymus. K. Michailov advokatas Arūnas Marcinkevičius posėdyje sakė, jog procese atsisakyta beveik 120 liudytojų apklausos. Jis taip pat tvirtino, jog byla turi būti grąžinta prokurorams, kurie turi perrašyti kaltinamąjį aktą, ir ragino kaltinamąjį paleisti teismo salėje. Bylą nagrinėjančios teisėjų kolegijos pirmininkė Si-

gita Vainauskienė advokatui atsakė, jog kaltinamasis aktas surašytas tinkamai, o, kolegijos nuomone, visi reikalingi liudytojai buvo apklausti. Vis dėlto ji pasiūlė kitame teismo posėdyje pateikti papildomai norimų apklausti liudytojų sąrašą su vertinimais, kuo vieno ar kito asmens apklausa yra reikšminga.

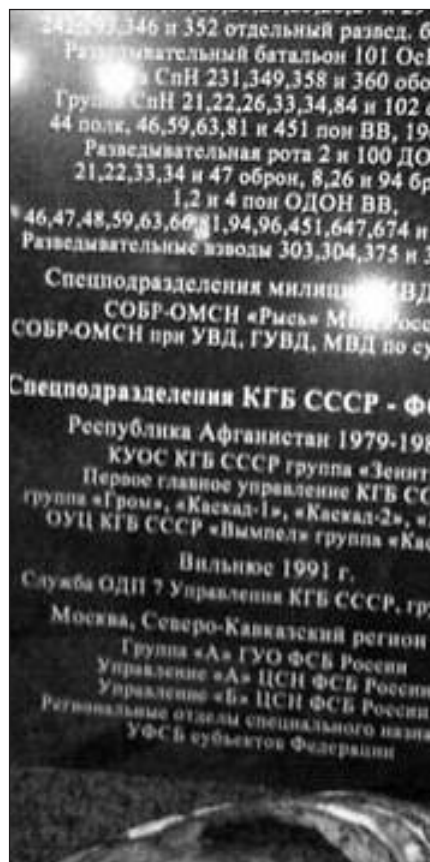
Šiame posėdyje teismas taip pat pradėjo baudžiamosios bylos medžiagos skelbimą. 1991 metų liepos 31 dieną įvykdytų Medininkų žudynių byloje kaltinamas K. Michailov (buvęs Nikulin) 2007 metais sulaukytas Latvijoje ir perduotas Lietuvai. Nuo to laiko jis yra suimtas. Prokurorai sako surinkę duomenų, kad K. Michailov dalyvavo nužudant septynis neseniai nepriklausomybę atkūrusios Lietuvos pareigūnus.

Raginama imtis veiksmų dėl paminklo KGB smogikams

Vilnius, sausio 12 d. (DELFI.lt) – Seimo narys konservatorius Kęstutis Masiulis atkreipė Užsienio reikalų ministerijos (URM) dėmesį į paminklą, kuris pastatytas Maskvoje, Chimkuose. Paminklas skirtas KGB darbuotojams pagerbti. Tarp nusipelnusių darbuotojų paminėta ir „Vilnius, 1991 m. grupė „A“.

„URM galėtų atkreipti diplomatų ir tarptautinės bendruomenės dėmesį į tai, kad mūsų kaimynė Rusija stato paminklus tiems, kurie 1991 m. sausio 13-ąją žudė taikius Lietuvos gyventojus. Tokius veiksmus laikau nedraugiškais. Rusijos politikai turėtų iš naujo įvertinti reikšmę tokio paminklo, kuris skaudina lietuvių tautą ir skatina imperines ambicijas“, – teigia K. Masiulis.

Politiko požiūriu, šis paminklas rodo, kaip skirtingai abi šalys interpretuoja istoriją. „Žmones, kurie lietuviams yra budeliai, rusai išaukština iki didvyrių. Skaudžiausia, kad jaunieji rusai – moksleiviai, studentai, matys tokį paminklą ir jiems bus sunku suprasti, kas iš tiesų nutiko sausio 13-ąją. O istorijos nežinojimas yra pagrindas kartoti senas klaidas“, – apgailestauja K. Masiulis.

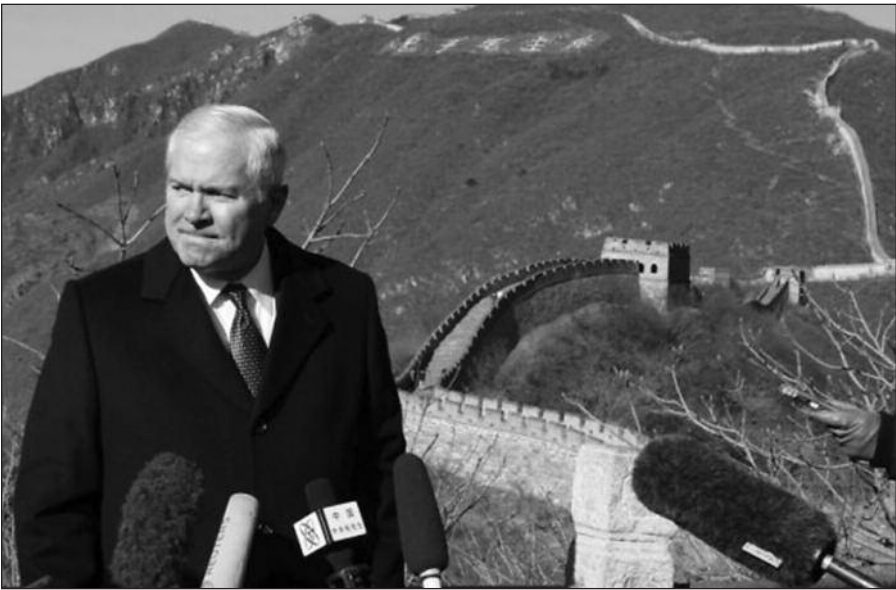

Paminklas KGB Maskvoje.

Asm. archyvo nuotr.

Pasaulio naujienos

Robert Gates pranešė naujų JAV pateikto Pchenjano karinių galimybių įvertinimo detalių.
AFP/Scanpix nuotr.

JAV: Šiaurės Korėja tampa tiesiogine grėsme

Beijing, sausio 12 d. (BNS) – Šiaurės Korėja tampa tiesiogine grėsme Jungtinėms Valstijoms ir per penkerius metus gali susikurti tarpžemyninių balistinių raketų, pareiškė JAV gynybos sekretorius Robert Gates. R. Gates pranešė naujų JAV pateikto Pchenjano karinių galimybių įvertinimo detalių per apsilankymą Beijing, kur jis parėmė Kinijos pastangas mažinti įtampą Korėjos pusiasalyje.

Kinija yra pagrindinė Pchenjano sąjungininkė ir partnerė, ir, kaip pažymėjo R. Gates, Šiaurės Korėjos klausimas tikriausiai bus svarstomas per Kinijos prezidento Hu Jintao ir jo kolegos iš JAV Barack Obama derybas, kurios kitą savaitę įvyks Washington.

„Atsižvelgiant į tai, kad Šiaurės Korėja toliau kuria branduolinį ginklą ir tarpžemynines balistines raketas, Šiaurės Korėja tampa tiesiogine

grėsme Jungtinėms Valstijoms”, – sakė R. Gates po susitikimo su Hu Jintao.

Šiaurės Korėja turi daugiau kaip 800 balistinių raketų ir daugiau kaip tūkstantį įvairaus nuotolio raketų. Šalis parduoda raketas ir technologijas užsienio partneriams, iš kurių svarbiausias pirkėjas yra Iranas. Šiaurės Korėja jau turi vidutinio nuotolio raketų, kurios gali sunaikinti taikinius iki 3,000 km atstumu. Tokios raketos gali atskristi į bet kurią Japonijos vietą ir iki JAV karinės bazės Guamo saloje. Tarpžemyninė balistinė raketa teoriškai gali kelti grėsmę JAV žemyninei teritorijai.

Didindama JAV nuogaštavimus Šiaurės Korėja pernai parodė, kad pasiekė nemažos pažangos įgyvendindama branduolinę programą ir galbūt užbaigė antrąjį atominės bombos kūrimo etapą.

Rusai patvirtino įgulos kaltę dėl Lenkijos lėktuvo avarijos

Maskva, sausio 12 d. (BNS) – Pagrindine Lenkijos prezidento lėktuvo avarijos prie Smolensko priežastimi Tarptautinis aviacijos komitetas (TAK) įvardijo lėktuvo įgulos veiksmus, esant sudėtingoms oro sąlygoms, – konkrečiai nelaimės priežastimi įvardijamas piloto sprendimas nesileisti atsarginiame oro uoste.

Rusai atkūrė tragiško ryto įvykius.
AFP/Scanpix nuotr.

TAK specialistai nelaimės priežastimis įvardijo ir psichologinį spaudimą, kurį pilotams darė lėktuvo keleviai. Lenkijos oro pajėgų vado, buvusio piloto kabinoje, kraujyje specialistai aptiko 0,6 promilės alkoholio. Anot specialistų, lėktuvo įgulos vadas nepamatuotai rizikavo bandydamas nutupdyti lėktuvą bet kokia kaina. Anot tyrimo komisijos, Lenkijos prezidento lėktuve, prieš jam atsitrenkiant į žemę, gaisras nekilo.

Lenkijos prezidento lėktuvo įgula nuogaštavo, kad Lech Kaczynski gali neigiamai reaguoti, jeigu ji nuspręskristi į atsarginį oro uostą. „Pagal technikos komisijos ir nepriklausomų specialistų medžiagą, jeigu būtų nusprendęs skristi į atsarginį oro uostą, įgulos vadas galėjo susilaukti neigiamo svarbiausio keleivio reagavimo”, – pareiškė Tarpvalstybinio aviacijos komiteto (TAK) vadovė T. Anodina spaudos konferencijoje Maskvoje.

Lenkijos pastabos apie Tarptautinio aviacijos komiteto (TAK) techninės komisijos parengtas šalies prezidento lėktuvo avarijos prie Smolensko tyrimo išvadas bus pridėtos prie galutinės dokumento versijos, tačiau nepaveiks pačių išvadų turinio. Komisija išnagrinėjo Lenkijos specialistų pastabas ir padarė reikiamus pakeitimus tyrimo išvadų tekste. Į tuos pakeitimus, kuriuose kalbama apie atsakomybę dėl nelaimės, ataskaitoje atsižvelgta nebuvo, nes jie nesusiję su įvykusių įvykių technine puse.

Išvadų projektas Lenkijai buvo perduotas dar 2010 m. lapkritį. Tuomet Lenkijos ministras pirmininkas Donald Tusk išvadas pavadino „nepriimtiniomis”. Lenkijos pareigūnai TAK perdavė savo pastabas, kurios sudarė daugiau nei 150 puslapių.

EUROPA

MINSKAS

Rusijos naftos bendrovės nuo 2011 m. sausio 1 d. nutraukė naftos tiekimą Baltarusijai. Tiekimas nutrauktas todėl, kad šalims niekaip nepavyksta susitarti dėl naujų naftos kainų. Tiekimo nutraukimas naftos tranzitui per Baltarusiją įtakos neturėjo. Baltarusija tikisi, kad tiekimas bus atnaujintas dar sausį. Bet koku atveju Baltarusijos naftos perdirbimo įmonės turi žaliavų iki šio mėnesio pabaigos.

RUSIJA

MASKVA

Rusijos milicija išaiškino nusi-kalstamą tinklą, kuris verbavo jaun-as moteris šalies Toliuosiuose Ry-tuose. Vėliau jos buvo verčiamos teik-ti seksualines paslaugas Vakarų Europoje ir Azijoje. Moterys buvo pardavinėjamos į užsienio šalis, tarp jų – į Turkiją, Graikiją, Kiniją ir Ja-poniją. Pastaruoju metu Graikijoje buvo suimta 19 žmonių, įtariamų prekyba moterimis iš Rusijos Toli-mųjų Rytų.

AZIJA

HANOJUS

Vietnamo sostinėje Hanojuje prasidėjo kas 5 metus vykstantis val-dančiosios komunistų partijos kon-gresas. Pagrindinis partijos suvažia-vimo tikslas – išrinkti naujus poli-tinio judėjimo vadovus, kurie ves šalį per nuolat kylančius ekonominius iš-šūkius. Vietnamo komunistų partija yra pasiryžusi išlaikyti valdžios mo-nopoliją, tačiau, norint tai padaryti, partijai reikia stiprių, energingų ir pertvarkomis besidominčių vadovų. Vietnamo komunistų partija buvo įkurta 1930 metais. Šiuo metu jai priklauso 3,6 mln. narių.

SANA

JAV valstybės sekretorė Hillary Clinton atvyko į Jemeną. Tai yra pir-masis JAV diplomatijos vadovo apsi-lankymas šioje šalyje per 20 metų. H. Clinton paragino Jemeną plėsti ben-dradarbiavimą su Jungtinėmis Vals-tijomis ir stiprinti kovą su terorizmu.

Jemeno vyriausybė pasveikino vieš-nios apsilankymą ir pareiškė, kad yra suinteresuota tęsti dialogą plėtos ir saugumo klausimais.

JAV

WASHINGTON, DC

Žmogaus teisių aktyvistai antra-dienį priešais Baltuosius rūmus su-rengė protesto akciją prieš Guanta-namo kalėjimą, kurį JAV atidarė prieš 9 metus. Antradienį priešais Baltuosius rūmus protestavo 173 žmogaus teisių aktyvistai, apsirengę taip pat, kaip Guantanamo kalinami kaliniai. Demonstracija buvo sureng-ta, minint dešimtąsias kalėjimo įkūri-mo metines. Žmogaus teisių aktyvis-tai tokiu būdu reikalavo JAV valdžios nedelsiant uždaryti kalėjimą, kuria-me laikomi terorizmu įtariamai as-menys.

JAV viceprezidentas Joe Biden pareiškė, kad jo šalis neišves visų sa-vo pajėgų iš Afganistano 2014 m., jeigu Kabulas pageidaus, kad jos pa-siliktų. Tikimasi, kad ateinančią lie-pą iš Afganistano bus išvesti apie 97,000 amerikiečių karių, o visą at-sakomybę už šalies saugumą vietos pajėgoms tikimasi palaipsniui per-duoti iki 2014 m. Tačiau J. Biden, viešintis karo nuniokotame Afga-nistane, pareiškė: „Mes neišvyksime, jeigu jūs, afganai, nenorėsite, kad išvyktume.”

SACRAMENTO

California valstijoje prie 101-o greitkelio rasti gulintys apie 100 ne-gyvų paukščių, aiškinamasi jų mirties priežastis. Paukščius aptikęs polici-ninkas pasakojo, kad jie buvo maži, rudomis ir juodomis plunksnomis, sveiki, ne pašauti. Arkansas, Loui-siana ir kitose valstijose taip pat pranešama apie negyvų paukščių būrius. Mokslininkų teigimu, masinės paukš-čių ir gyvūnų žūtys – nuolatinis reiš-kinys, paprastai jos nebūna susijusios.

AFRIKA

KAIRAS

Egipte vėl įvykdytas mirtinas išpuolis prieš krikščionis. Saugumo pajėgų duomenimis, nusikaltėlis trau-kinyje netoli Asiuto miesto, esančio už 350 km į pietus nuo Kairo, pradėjo aplink save šaudyti ir nušovė vieną krikščionį. Dar 7 žmonės, tarp kurių yra ir krikščionių, ir musulmonų, buvo sužeisti. Užpuolikas suimtas.

ATLANTIC
Express Corp.

1-800-775-SEND
www.atlanticexpresscorp.com

Ocean Freight

Krovinių gabenimas laivu į visas pasaulio šalis.

Auto Export

Automobilių pirkimas bei siuntimas į visas pasaulio šalis.

Small Packages

Smulkių siuntinių siuntimas bei pristatymas į namus Lietuvoje, Latvijoje, Estijoje

Air Freight

Krovinių gabenimas lėktuvu į visas pasaulio šalis.

Trucking

Krovinių pervežimas visoje Amerikoje.

8801 78th Ave **Bridgeview**, IL 60455 **Tel. 1 708-599-9680**
Fax. 1 708-599-9682 Tel. 1 800-775-7363

LIETUVOS KOVA PRIEŠ TIRONIJĄ

HARRY EDGINGTON

„Daily Mail“ korespondentas
iš Vilniaus
„Daily Mail“,
1991 metų sausio 14 d.

Brutalus priespaudos veidas

Visur aplinkui stovėjo tie, kurie buvo pasiryžę verčiau mirti, nei paaukoti savo laisvę. Neduok, Dieve, man ir vėl liudyti tokią atvirą narsą.

Stovėjau su paprastais Vilniaus žmonėmis, kai jie, neginkluoti, vakar patys stojosi prieš sovietų armijos ginklus ir tankus. Mačiau juos verkiančius dėl prarastos laisvės, mačiau juos žiauriai mirstančius už ją. Jie buvo sutraiškyti po tankų vikšrais, su įnirtingu entuziazmu mušami desantininkų arba nušauti, tartum kiškiai medžiotojo, jiems patekus į sovietinių šarvuotųjų prožektorių šviesų lauką.

Mačiau vyrus ir moteris, senus ir jaunus, susikibusius rankomis, apsupant tankus, tarytum jie bandytų priversti žudančias plieno mašinas jiems paklusti. Bet veltui. Tankai negailestingai judėjo į priekį, ir kaina už šį drąsų, bet beviltišką žygį buvo kraujas, kuris liejosi ant tako.

Kareivių šautuvai beatodairiškai spjaudė ugnimi, kai jie puolė Televizijos bokštą ir studijas Lietuvos sostinėje. Žuvusieji buvo nugabenti į vietinę lavoninę, daugiau kaip 150 šio mažo, narsaus krašto žmonių buvo šurpiai sužeisti, jiems kovojant prieš šarvuotą karinį sovietų kumštį.

Tas, kuris įsakė karinį perversmą, siekiant sužlugdyti Lietuvos dešimties mėnesių bandymą nusikratyti grandinėmis, uždėtas Stalino 1940-tais metais, savo darbą atliko su ypatingu brutalumu. Vakar naktį visame krašte milijonų žmonių burnose buvo tas pats klausimas: Kas davė įsakymus? Ar Michail Gorbachiov, Nobelio taikos premijos laureatas ir Vakarų *glasnost* herojus? Ar KGB, siekianti užsitikrinti sau galią? O gal tai buvo kietosios linijos karininkų žingsnis įtvirtinant kariuomenės jėgą?

Aš stovėjau, nepajėgdamas patikėti, jog tankai nerodė jokio gailesčio. Desantininkai juos naudojo pralaužiant laikinas automobilių ir sunkvežimių barikadas ir eiles lietuvių, sudariusių gyvų žmonių skydą, tikintis sulaikyti kariuomenę, jog ši neprasi-veržtų prie Televizijos bokšto ir studijų. Neiškilo ir vaikai. Tarp sutraiškytų buvo 13 metų mergaitė, kiti du žiauriai sužeisti.

Baisenybės prasidėjo beveik prieš

antrą valandą ryto, nakties dangui staiga nušvitus nuo patrankų šūvių. Šarvuotas dalinys svaidė dūminės granatos ir SC (ašarines dujas) į orą, kuris ir taip jau buvo pilnas malūnparnių triukšmo, žmonių šauksmų ir greitosios pagalbos sirenų.

Sovietų kareiviai šautuvų būžėmis daužė kiekvieną, pasitaikiusį jų kelyje. Visur aplinkui juos buvo lietuviai, kurie prisiėkė verčiau mirti, nei antrą kartą per 50 metų laikotarpį paaukoti savo kraštą – susikabino rankomis ir giedojo savo tautos himną: „Lietuva, Tėvyne mūsų“.

Bejausmiai robotai

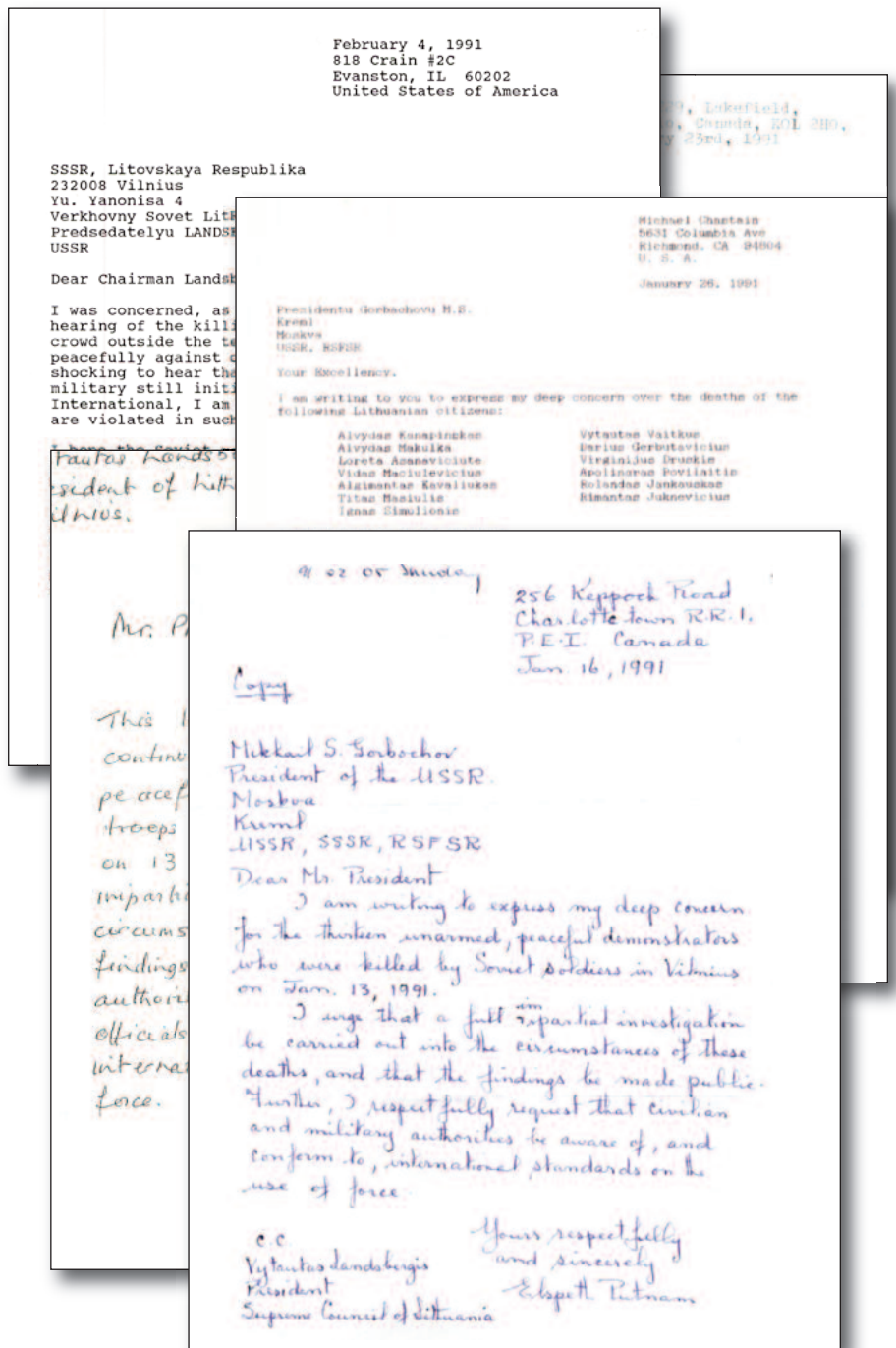
Moterys ir vaikai, silpni ir bejėgiai, verkė lietaus nuplautose gatvėse, sukręsti ir negalintys suprasti, kas nutiko. Vyrai grūmojo ore kumščiais, bejėgiškai riau modami kareiviams. Atsakydami, desantininkai spoksojo į priekį, jų baltuose veiduose – jokių jausmų. Tame šlapiame, dujų perpildytame kelyje prieš Vilniaus Televizijos bokštą gerai prisiminiau tuos bejausmius veidus. Mačiau juos TV žiniose iš Budapešto ir Prahos ir po *glasnost* tikėjau, kad daugiau jų jau niekada nepamatysiu.

Lauke prie bokšto apie 3:30 val. ryto vyrai ir moterys buvo nešami į sanitarines mašinas. Vienas vyras – su didžiule žaizda krūtinėje, gulėjo skersas ant tvoros. Kiti dejavo ant kelio. Dešimtys žmonių buvo pri-trenkti, kai tankas šovė tuščiu užtais tiesiai į juos. Daugelis, su kruvinais veidais ir rūbais po susidūrimo su kareiviais, vaikštinėjo aplinkui.

Laikraščio fotografui, kuris mėgino nufotografuoti tanką, kareivis spyrė į krūtinę. Iš Vakarų televizijos grupių, į juos atkreipus ginklą, buvo atimta aparatūra. Pasaulis neturėjo matyti šito žiauraus, laukinio elgesio.

Šalimais šimtai lietuvių supo du tankus, susikibę rankomis bandė šarvuotuosius apgulti, kad šie nejudėtų. Vairuotojas, mėgindamas iš minios išsilaivinti, padarė trikampio apsisukimą, bet šauksmų triukšme žmonės susikibę laikėsi net tada, kai tanko bokštas sukinėjosi aplinkui, bandydamas juos nušluoti. Kai kurie protestuojantys paslydo. Vienas buvo mirtinai sutriuškintas dūmų, kuriuos išmetinėjo tankas, debesyje. Kitas tankas traukėsi atgal, kartu pasiimdamas ir nepageidaujamą demonstrantų „krovinį“.

Žole apaugusioje nuokalnėje moterų grupė, susikibusi rankomis, giedojo Lietuvos himną prieš ją atsuktą tanko vamzdį. Poros glaudėsi paguo-

Po 1991 m. Sausio 13 d. įvykių gauti laišakai iš užsienio.

www3.lrs.lt

dai. Vyrai ir moterys atvirai verkė, byrėjo ir mano ašaros. Tankai šaudė apie bokštą. „Šitos pabaisos nori pagrobti mūsų laisvę“, – kūkčiojo viena moteris. Kareivis nukreipė automatą, vienas demonstrantas sumuko į žemę.

Dainuoja, kulkoms skraidant

Prie bokšto, kurį be atodairos puolė šaudantys sovietų desantininkai, prožektoriai apšvietė įvairaus amžiaus žmonių, atsistojusių į liniją keletą metrų prieš kareivius, kurie šaudė į orą, veidus. Vyrai ir moterys vėl susikabino rankomis keletą žingsnių nuo kariuomenės ir dainavo patriotines dainas, o virš jų galvų lėkė kulkos. Šių žmonių narsa pasiliks su manimi visą mano gyvenimą.

Kitoje miesto pusėje buvo daugiau skerdynių. Tankai, sumaigę autobusus, apsupo transliavimo studijas. Desantininkai iš automatų atidengė ugnį į minią. Kai kurie protestuojantys krito, kiti buvo suploti šarvuotųjų. Daugelis pasitraukė, bet sugrįžo stotis prieš tankus ir kariuomenę, sudarydami eilę prie studijų durų, susikibę rankomis ir dainuodami. Žuvusieji gulėjo kraujo klanuose ant žemės.

Iš ant tankų įtaisytų garsiakalbių sklido Juozo Jarmalavičiaus, vietinės Komunistų partijos ideologijos šefo, magnetofono įrašas. Tai mažutė organizacija, nes dauguma žmonių nuėjo su nepriklausomybės judėjimu. Jarmalavičiaus balsas šaukė: „Nesipriešinkite! Mes turime išvengti kraujo

praliejimo. Jūsų vyriausybė jus apgavo. Ji buvo nušalinta. Dabar valdo tautinio gelbėjimo komitetas.”

Atsisveikinime Vilniaus radijas sakė: „Mes kreipiamės į visus, kurie mus girdi. Mus galima palaužti fiziškai, naudojant jėgą, arba uždaryti burnas, bet niekas neprivers mus atsisakyti laisvės ir nepriklausomybės.”

Parlamento rūmuose Lietuvos prezidentas Vytautas Landsbergis stovėjo prie telefono, skambino į Kremlių, desperatiškai bandydamas kreiptis į Gorbachiov, kad šis sustabdytų žudynes. Galbūt jis žinojo, kad jam niekada nepavyks su juo susisiekti, bet jis vis tiek bandė. Jam sėdint su telefono rageliu rankoje savo kabinete, trečiame aukšte, atrodė, jog jo veidas pradeda raukšlėtis, o per jau žilstančią barzdą riedėjo ašaros.

Sušaukiami visi gydytojai

Aplink V. Landsbergį gulėjo reikmenys, skirti apgulčiai: dujokaukės ir šalmai, kuriais ramiais laikais naudojosi statybų darbininkai. Staiga lauke pasigirdo garsus kulkosvaidžio tratėjimas. Žmonės Parlamento rūmų koridoriuose puolė bėgti žemyn.

Mieste ligoninės stengėsi aptarnauti sužeistųjų srautą. Buvo pašauktas kiekvienas gydytojas ir kiekviena slaugė. Švintant greitosios pagalbos mašinos vis dar atvyko į ligoninę. Kadaisė ramiam mieste laisvė buvo prie mirties slenksčio.

Iš anglų kalbos vertė
Jonas Lekešys

Vilnius, 1991 m. sausio 13 d. nakties aukos.

Algimanto Žižiūno nuotr.
„Draugo“ archyvų nuotr.

„Ambersail” dienoraštis

Nr. 63

Mums labai padeda vienintelis (bent jau vienintelis mums žinomas) Azorų lietuvis Airidas Dapkevičius. Jis susisieikė su Ponta Delgada marina, pranešė apie mūsų atvykimą administracijai, vietos žiniasklaidai.

Šiandien buriuotojai valgė dešrelės su bulvėmis, taip pat gavome pomidorų ir paprikų. Vakara, prieš nusileidžiant saulei, jei vėjas nestiprus, susirenkame ant laivo denio ir visi draugiškai palydime saulę už horizonto. Atspėkite, apie ką šnekasi buriuotojai, 9 dienas nematę žemės ir jokio kito žmogaus, tik savo įgulos narius? Kad ir kaip ten bebūtų, šios įgulos narių kalbos sukasi tik apie įvairiausius laivus ir su jais susijusius nuotykius.

Tiesa, dar dažnokai prisimename

gijos veikla apribota laivo vairavimu, burių derinimu ir kitokiais veiksmams, artinančiais mus prie išsvajotųjų Azorų salų. Teisingumo dėlei reikia pasakyti, kad šios draugijos nariai narystę įgyja keturioms valandoms, vadovaujantis rotacijos principu pagal griežtą grafiką.

Trečioji – gultų draugija

Jai priklauso visi laisvą minutę į gultus įsiranę nariai. Narystė šioje draugijoje vėlgė – priima tik išsiropštus į savo gultą ir atmeta automatiškai iš jo išlindus. Beje, patikėkite manimi, į kai kuriuos gultus įsiranę ne taip jau ir lengva, ypač einant tam tikru halzu ir jachtai esant pakrypus gerokai horizonto atžvilgiu.

Kanadoje, Halifax mus išlydėjusius lietuvių – Rido Juškevičiaus šeimą, Erlandą ir Vaivą Galinius, savo lietuviybės šaknis iš naujo atradusias Aleksą ir jos seserį Jessica Stepnaitis. Taip pat pasvarstome, kas mus pasitiks Ispanijoje.

Mindaugas Rutkauskas
IX etapo įgulos narys

2009-05-09 Politika laive (II dalis)

Jau esame pasakoję apie mūsų kapeliono Romualdo Ramašausko „komerciją” laive. Nenusisėkus veršlams jis nenuleido rankų. Jis ėmėsi kurti politines partijas laive. Deja, griežtas mūsų kapitonas Viktoras Golubovskis bet kokią politiką jachtoje uždraudė, todėl mums beliko jungtis tik į draugijas arba bandyti kurti slaptą politinį judėjimą.

Kambuzo draugija

Pastangų iš kapeliono pusės būta pakankamai, nes akimirksniu susibūrė jachtos kambuzo draugija. Draugijos veiklos sritis apsiribojo maisto gaminimu ir visokiais su tuo reikalu susijusiais reikalais. Aktyviausi draugijos nariai – jau mūsų išgirti Simonas ir Kastytis Kunickai ir Arvydas Paunksnis bei aplinkinių gultų savininkai, mat šios draugijos veikla smarkiai darė įtaką poilsio kokybei gulte.

Vachtos draugija

Antroji susibūrė vachtos draugija. Jai priklauso tuo metu vachtą einantys įgulos nariai. Vachtos drau-

Azorų salų mylėtojai

Prie slapto darinio, tačiau ne politinės partijos, galime priskirti Azorų salų mylėtojų judėjimą. Būtent judėjimą, nes šios organizacijos nariai visi be išimties siekia savo veiksmais ir judesiais priartinti mūsų laivą prie Azorų. Slaptas šis judėjimas todėl, kad garsiai apie savo judesius ir veiksmus bei jų tikslumą niekas nešneka, tačiau beveik visi įgulos nariai siekia vieno tikslo. Tik Romualdas Ramašauskas vis dar netiki, kad mes tuos Azorus tokiame dideliame Atlanto vandenyne rasime.

Beje, Linkus rytinės vachtos metu prisiminė kažkurį kitą etapą ir politinę laisvę jachtoje. Tuomet politikuoti buvo leista, ir Linkus priklausė Šlovingojo raudonojo grėbliu partijai. Deja, partijos ideologijos Linkus nepaaiškino.

Mindaugas Rutkauskas
IX etapo įgulos narys

2009-05-09 „Žemė, žemė!!!”

Pasigirdo Kastyčio Bartusevičiaus šūksniai nuo kokpito. Kastytis tuo metu vairavo jachtą, ant denio buvo susirinkusi visa Kastyčio vachta ir kapitonas. Iš tikro dabar jau nedvejodami galėjome pasakyti, kad matome San Migelio salą.

Linkus dar prieš gerą valandą pasakė, kad priešakyje – žemė, tačiau kiti įgulos nariai dar negalėjo tuo patikėti, nes ramiai banguojantis vandenynas ir debesuotas dangus laisvai galėjo sudaryti mirazą, panašų į tiek laiko nematytą žemę.

Bus daugiau.

Dantų gydytojai

DR. JOVITA KERELIS DANTŲ GYDYTOJA

9525 S.79 th Ave., Hickory Hills, IL
Tel. (708) 598-8101
Valandos pagal susitarimą

Akių ligos

ARAS ŽLIOBA, MD
AKIŲ LIGOS – CHIRURGIJA
219 N. Hammes Avenue
Joliet, IL 60435
Tel. 815-741-3220

Vidaus ligos

EDMUNDAS VIŽINAS, MD, S.C.
VIDAUS LIGŲ GYDYTOJAS
Kalbame lietuviškai
6918 W. Archer Ave. St. 5 ir 6
Chicago, IL 60638
Tel. 773-229-9965
Valandos pagal susitarimą

EUGENE C. DECKER, DDS, P.C.

DANTŲ GYDYTOJAS
Lietuviams sutvarkys dantis už prieinamą kainą.
Susitarimui kalbėti angliškai arba lietuviškai.
4647 W. 103 St., Oak Lawn, IL
55 E. Washington, Suite 2401,
Chicago, IL
Tel. 708-422-8260.

Širdies ir kraujagyslių ligos

VIDAS J. NEMICKAS, MD
KARDIOLOGAS – ŠIRDIES LIGOS
7722 S. Kedzie Ave.
Chicago, IL 60652
Kab. tel. 773-471-3300

Skelbimų skyrius
tel. 1-773-585-9500

SAUSIO 13–OSIOS LIUDININKĖ – BIRŽŲ VĖLIAVA

ANTANAS SEIBUTIS

Specialiai „Draugui” iš Lietuvos

Šiomet sausio 13-ąją sukanka jau 20 metų, kai Lietuvos piliečiai savo pasiaukojimu, savo krauju, savo aukomis apgynė nepriklausomą Lietuvos valstybę. Tų nemarių dienų ir naktų liudininkė yra ir Biržų krašto muziejuje „Sėla” saugoma Biržų vėliava.

Vėliavą apie 1989–1990 metus pagamino dailininkas Egils Skuja. Ant baltos šilkinės medžiagos pagal trafaretą jis dažais išpurškė juodą erelį geltonomis kojomis ir snapu.

1991 metais sausio mėnesio pradžioje pradėjus žmonėms iš visos Lietuvos, ir iš Biržų, važiuoti budėti prie Parlamento bei kitų valstybinių įstaigų, su šia vėliava vykdavo žmonės iš Biržų. Kaip pasakoja liudininkai, žmonės iš kitų rajonų niekaip negalėdavo suprasti, kieno ši vėliava. Tautodailininkė Bronislava Šernienė 1991 m. sausio 10–11 d. ant vėliavos dešinio krašto apačioje mėlynais dažais užrašė žodį „BIRŽAI”.

Ši vėliava tragišką sausio 13-osios naktį taip pat plaikstėsi prie Seimo rūmų. Tą prisimena ten buvę biržiečiai, tą liudija ir fotografo V. Šmito nuotraukos. Su šia vėliava 1991 m. sausio 16 d. laidoti sausio 13-osios aukų vyko Biržų delegacija.

Vėliavą apie 1993 metus Lietuvos krikščionių demokratų partijos Biržų skyriaus būstinėje rado Birutė Gailiūnienė. 1991 m. sausio 13 d. naktį prie Parlamento budėjo jos vyras Leonas Gailiūnas, sūnus ir marti. B. Gailiūnienė šią vėliavą atidavė Lietuvos politkalinių ir tremtinių bendrijos Biržų skyriui.

Šios bendrijos atstovai Morkvėnas ir P. Stakionis 2002 m. sausio 17 d. apsilankė „Šiaurės rytų” laikraščio redakcijoje ir čia paliko saugoti vėliavą. 2003 m. kovo mėnesio pradžioje jie vėl apsilankė redakcijoje. Po pokalbio su laikraščio žmonėmis jie pareiškė, kad sutinka, jog vėliava būtų perduota saugoti Biržų muziejui.

Vėliavą muziejui 2003 m. kovo 10 d. perdavė „Šiaurės rytų” redaktorė Rasa Penelienė.

Tos nakties aukų dvasia visuomet bus gyva mūsų atmintyje ir širdyje

– **Dariau, pirmiausia leisk pasveikinti su puikia žinia – internetinis laikraštis „Bičiulystė“ išrinko Tave „Metų žmogumi 2010“.**

– Ačiū! Esu dėkingas už man netikėtai suteiktą garbę ir ypač – už gražų „Dainavos“ veiklos įvertinimą. Tai ne tik mano vieno, bet ir choristų bei talkininkų nuopelnas. Visų, kurie aukoja savo laiką ir talentą, prisidedami prie mūsų darbo ir lietuviškos dainos puoselėjimo.

– **„Dainava“ vėl kviečia į neeilinį koncertą. Šįkart jis skirtas Sausio 13-osios dvidešimtmečiui. Kam kilo mintis jį suorganizuoti?**

– Sausio 13 dienai skirtų koncertų tradicija atsirado dar 1998 metais. Tai nebuvo vieno žmogaus mintis. Kiek pamenu, kartu su kitais, tarp jų buvo ir tuometiniai „Dainavos“ choristai, pajutome, kad Sausio 13-osios įvykių prisiminimai (nors ir nepamiršti) pradėjo blukti visuomenės atmintyje. O mums atrodė, kad tam buvo dar per anksti. Tuo metu „Dainava“ buvo sustiprėjusi ir subrendusi platesnio masto projektams. Tad gimė mintis ruošti sakralinės muzikos koncertus Sausio 13-osios proga, nuolat įtraukiant ir stambesnės formos kūrinių, dažniausiai „Requiem“ mišias. Tokius koncertus suruošėm 1998, 1999, 2001, 2003 ir 2005 metais. O šiais metais Lietuva ir visas pasaulis mini Sausio 13-osios dvidešimtmetį. Tad nusprendėme, kad po šešių metų pertraukos, dera ir vėl suburti visuomenę ne tik prisiminti tuos įvykius, bet ir vėl iš naujo patikėti, įsižiiebtį, dvasiškai nuskaidrėti sakralinės muzikos erdvėje.

– **Tai jau ne pirmas „Dainavos“ koncertas Švč. Mergelės Marijos Gimimo parapijos bažnyčioje. Kas skatina dainaviečius pasirinkti būtent šią erdvę?**

– Pirmiausia traukia šios šventovės nuostabi akustinė ir vizualinė erdvė – šioje bažnyčioje koncertuoti yra didelis malonumas, nes aplinka įkvėpia ir uždega. Antra, ši šventovė yra nepaprastai dvasiškai ir istoriškai svarbi Čikagos ir jos apylinkių lietuviams. Nors mūsų visuomenė yra išsisklaidžiusi po visą miestą ir priemiesčius, Švč. Mergelės Marijos Gimimo bažnyčia mus nuolat suburia, ypač reikšmingomis progomis. Jos architektūrinis grožis, o tuo pačiu ir istorinis palikimas, suteikia orumo ir iškilmingumo. Todėl esame labai dėkingi šiai parapijai ir jos naujam administratoriui kun. Jauniui Kelpšui, kad taip mielai ir šiltai mus priima, kad leidžia mums naudotis šia šventove, ir net talkininkauja bilietų platitime ir koncerto ruošoje.

– **Kokie kūriniai skambės koncerte? Kaip ruošiatės tuos kūrinius pateikti (ar turite kažkokį scenarijų, kas akompanuos, ar dar kas nors talkins Jūsų atlikimui)?**

Programoje skambės Vidmanto Bartulio „Mišios“, anglų kompozitoriaus John Rutter „Requiem“, Vaclovo Augustino „Taikos dvasia“ bei kiti kūriniai. Tai XX ir XXI amžiaus kūryba – rimta, bet klausytojui, neabejotinai, prieinama. V. Bartulio

„Mišios“ sukurtos 1987 m. Man jos persunktos Atgimimo dvasia ir nuotaikomis. Nežinau, ar kompozitorius to siekė. Be abejo, jis negalėjo numatyti ateities įvykių. Vis dėlto šiose Mišiose aš išvelgiu tų dienų viltis ir abejones, atgimimo pakilimą, bandymus ir gilų tikėjimą – net ir tada, kai buvo tamsiausia.

J. Rutter savo „Requiem“ parašė 1985 m. Kompozitorius yra sakęs, kad šis kūrinys yra „kelionė iš tamsos į šviesą“. Tai „Requiem“, kuris suteikia vilties, kad mirtis – dar ne pabaiga, ir primena, jog iš aukos gimsta naujas gyvenimas.

Kompozitorius V. Augustinas, šiais metais apdovanotas Lietuvos nacionaline kultūros ir meno premija, „Taikos dvasią“ skiria trims lietuvių užsienio chorams – „Dainavai“, „Exultate“ ir „Volungei“. Šiame kūrinyje atskleista poeto Bernardo Brazdžionio pasaulio vizija, kurioje viešpatauja taika ir tiesa.

Koncertuoja „Dainava“, vadovas Darius Polikaitis.

Jono Kuprio nuotr.

Kartu su „Dainava“ koncertuos vargonininkas Ričardas Sokas, jau keleri metai einantis „Dainavos“ chormeisterio pareigas.

J. Rutter „Requiem“ solo partiją atliks choristė Rima Polikaitytė-Birutienė. Džiaugiamės, kad vėl mums talkininkauja „Dainavos“ nuolatiniai draugai – aktorė Audrė Budrytė-Nakienė bei menininkas Vytautas Čuplinskas. Dalyvaus ir instrumentinis kamerinis ansamblis, kuris kartu su muz. R. Soku pritaris chorui atliekant Rutter „Requiem“.

Manome, kad bus išpūdingas ir klausytojų dėmesio vertas koncertas – nuoširdžiai visus kviečiame!

– **Koncerto pavadinimas – „Aukos dvasia“. Ar, Tavo nuomone, šiomis dienomis ta pasiaukojusių už mus dvasia dar vyrauja aplink mus? Ar tik aplanko mus sukakčių progomis?**

– Nežinau ar įmanoma viena-reikšmiškai į šį klausimą atsakyti. Aplinkui matome tikrai daug pasišventusių žmonių, kurie dirba nuostabių darbų mūsų visuomenės ir Lietuvos naudai, nuolat aukoja savo laiką ir talentus. Iš kitos pusės naujaučiu, kad mūsų visuomenėje gana lengvai reiškiasi pesimizmo ir negatyvumo nuotaikos. Ypač šiandien, kai jaučiame nusivylimą tam tikrais įvykiais tėvynėje, kai jaučiame, kad kai kurie politikai nemato ir nesupranta,

kad ir mes čia, už giminės ribų, esame Lietuva. Bet ar ir mes nesame tie, kurie prieš 20 metų budėjome prie Seimo rūmų, prie Televizijos bokšto? Arba iš tolo sekėme įvykius, gyvendami kiekviena žinute, kiekvienu gaudu, meldamiesi, kad viskas baigtųsi gerai? Sausio 13-ta mums vėl iš naujo primena, kad ne valdžios sprendimu esi lietuvis. Buvimas lietuviu – ne kas kita, o asmeniškasis apsisprendimas mylėti ir aukotis Lietuvai ir jos žmonėms. Taip mylėti ir aukotis, kaip tie, kurie sausio 13-tosios naktį išėjo iš namų ir nebegrižo.

– **Sausio 13-oji – tai Lietuvos žmonių skausmas. Daugelis dar mena tuos įvykius. O ką Tu pats asmeniškai pameni apie šios dienos įvykius? Kokie Tavo išgyvenimai?**

– Tuomet aš gyvenau Čikagos priemiestyje, nebe pas tėvus. Dar nebuvau sukūręs šeimos. Tą vakarą su

asmeninius tos nakties prisiminimus. Lenkiu galvą prieš tuos, kurie drįso be ginklo stoti prieš tankus – ir dažnai pagalvoju, o ar aš būčiau išdrįsęs taip padaryti?...

– **Kaip Tu po 20 metų vertini Sausio 13-ąją?**

– Drąsiai galiu pasakyti, kad tų trylikos žmonių auka pakeitė mano gyvenimą. Juk tik jų dėka atsiskleidė galimybės man artimai pažinti savo senelių ir tėvų kraštą ir jį giliai pamilti. Ar ne kiekvienas lietuvis gali kažką panašaus pasakyti?

Platesne prasme, tos nakties svarba Lietuvos kelyje į nepriklausomybę yra milžiniška. Artėjant šiai sukakčiai, viliamės, kad tos nakties aukų dvasia visuomet bus gyva mūsų atmintyje ir širdyje – ar gyventume Lietuvoje, ar svetur. Įprasminkime jų auką savo meile, savu darbu Lietuvai ir jos žmonėms.

– **Ar po šio koncerto „Dainava“ bei Tu, jos vadovas, turėsite laiko atsipūsti? Ar iškart laukia nauji projektai?**

– Laukia nauji projektai! 2011-2012 metais „Dainava“ drauge su Cleveland choru „Exultate“ bei Toronto choru „Volunge“ ruošia bendrą koncertinę programą, kuri bus atliekama visuose trijuose miestuose. Mes, chorų vadovai, baigiame parengti koncerte atliekamų kūrinių programą.

Šių metų vasario pabaigoje esu pakviestas diriguoti Lietuvos kompozitorių sąjungos ruošiamuose koncertuose Marijampolėje, Kaune ir Vilniuje. Su pianistais Sonata ir Roku Zubovais, birbynininku Darium Klišiu, kameriniu choru „Aidija“, Čiurlionio meno mokyklos choru ir šių puikių chorų vadovu Romualdu Gražiniu atliksime kompozitorės Nijolės Sinkevičiūtės per pastaruosius dvejus metus parašytus kūrinius, skirtus „Dainavai“. Kūrinio „Lietuviška siuita dviem fortepijonams ir chorui“ pasaulinė premjera įvyko 2009 m. Harris teatre Čikagos centre, o „Švilpynė“ (birbynei ir chorui) „Dainava“ pirmą kartą pasauliui pristatė koncerte „Sąskambiai“ 2010 m. pradžioje. Džiaugiuosi, kad man teks garbė diriguoti šių kūrinių premjeroje ir Lietuvoje.

Taigi artėjantis koncertas „Aukos dvasia“ – vienas iš daugelio renginių, kuriuos „Dainava“ ruošia savo klausytojams.

– **Ačiū už pokalbį. Linkiu Tau, choristams, atlikėjams ir mums, klausytojams, gero koncerto.**

Kalbino
Laima Apanavičienė

„Dainavos valdyba praneša, kad Lietuvių meno ansamblio „Dainava“ koncertas „Aukos dvasia“ vyks sekmadienį, sausio 23 d., 3 val. p. p. Švč. Mergelės Marijos Gimimo bažnyčioje (6812 S. Washtenaw Ave., Chicago, IL). Į ją iš Pasaulio lietuvių centro, Lemonte, klausytojai galės nuvažiuoti autobusu (sekite informaciją spaudoje ir internete: www.dainava.us).

Marquette Park automobilius bus galima pasistatyti bažnyčios aikštelėje ir šalia bažnyčios esančios Maria aukštesniosios mokyklos mašinų stovėjimo aikštelėje. Renginio metu automobilius saugos vietos apsauga.

IŠ 1991-ŲJŲ SAUSIO DIENORAŠČIO

KUR YRA FAŠIZMO CITADELĖ?

VYTAUTAS KUBILIUS

Kasmet atsargos leitenantėliams, suvarytiems į Šiaurės miestelį, politikai skaitydavo paskaitas apie Amerikos imperializmą – didžiausią pasaulio blogį, kurį tarybinė armija vieną dieną išraus iš pašaknų. Dabar tie patys politrukai kareivėliams, atvarytiems iš Riazanės ar Sachalino, skaito paskaitas apie „lietuvišką fašizmą“, kurį reikia kuo greičiau nušluoti nuo Lietuvos žemės. „Mes visus juos išmušime, niekšai“ (rus. *my vsech vas perebjom, gady*), – šaukia prie Spaudos rūmų vienas iš desantininkų, prisiklausęs paskaitų. „Mes ateiname jus išvaduoti iš ponų valdžios“, – skelbia važinėjantys reproduktoriai tuo metu, kai tankai traisko žmones prie televizijos bokšto.

Svarbu surasti smurtui ir žudytiems motyvą. Ji nesikeičia Šiaurės miestelyje. 1968 m. rugpjūtyje tarybiniais tankistams, siunčiamiems iš Vilniaus į Prahą, taip pat buvo skaitomos paskaitos apie fašizmo grėsmę. Kiekviena teisėta vyriausybė, bandanti ištrūkti iš socialistinės imperijos diktato, virsta iškart „fašistine klika“, kurią „darbo žmonės“ patys nepajėgia nuversti ir šaukiasi tarybinės armijos pagalbos.

PO ŠĖTONO VĖLIAVA

VILIJA ALEKNAITĖ

Tai, kas vyksta Lietuvoje, – ne karas! Klesti tarptautinis terorizmas, savo eiline auka pasirinkęs Lietuvos valstybę. Protestuoja net sovietų armijos karininkai. Jų nedaug, bet tai drąsūs žmonės, dar nepamiršę, kas yra ginklo garbė. Tikras karys gina Tėvynę ir žmogų, bet desantininkai Vilniuje gardžiuojasi žudydami beginklius. Tarptautinis terorizmas, šėtono paleistas į Žemę 1917-aisiais, kai buvo nužudyta Rusijos valstybė, bijo parodyti žmonijai savo tikrąjį veidą. Tai viename, tai kitame pasaulio regione jis dangstosi frazėmis bei programomis. Lietuvoje jis pasivadino Nacionalinio gelbėjimo komitetu. Bet Šventame rašte pasakyta: juos atpažinsite iš jų vaisių. Mes juos atpažįstame iš jų darbų, Viešpatie. Tai tie patys, kurie pastatė altorių Antikristui. Neleisk, kad ant šito stabmeldžių altoriaus būtų paaukota ir Lietuva.

Priešas šoka savo kruviną šokį, tačiau nepraraskime tikėjimo protinguoju pasaulio pagrindu. Esame pasaulio liudyti Tiesą melo pasaulyje. Savo vaikų kraujo ir gyvybės kaina mes bandome sugrąžinti žodžiams jų tikrąsias reikšmes. Kai Dievas kūrė Pasaulį, pirma buvo Žodis, susimąs-

Čekoslovakijoje tos pagalbos prašė 6 komunistai laiške Brežnevui, Lietuvoje – 16 komunistų, suklampusių Gorbačiovo kabineto prieangyje. Scenarijus tas pats. Imperija nebetrūki fantazijos sugalvoti naujiems politiniams vaidinimams ir nukalti naujiems ideologiniams argumentams. Karinė jėga – paskutinis jos argumentas.

1941 m. birželyje, išmesdami iš vagono užtroškusį tremtinį, vidaus reikalų kariuomenės kareiviai sakydavo: „Vienu fašistiniu šunsnukiu mažiau.“ 1948 m. žiemą išlūpdamas Vilkaviškio mokytojų auksinius dantis, lagerio prižiūrėtojas ramino: „Tau jų nebereikės, fašizmo atmata.“ 1991 m. sausyje Vilniaus karo komendantas, davęs įsakymą desantininkams šaudyti į taikių žmonių minią, elgėsi pagal tą pačią „kovos prieš fašizmą“ motyvą, kaip ir generolas Vetrovas 1945 m. žiemą, atkeltas iš Krymo su baudėjų divizija.

1991 m. sausio 13 d. naktį į Šiaurės miestelį grįžo tankai kruvinais vikšrais. Net didžiausiems „sąjunginės sutarties“ simpatikams turėjo paaiškėti, kad tikroji sovietinio fašizmo ir galimos karinės diktatūros citadelė yra Šiaurės miestelis.

tysime, kokį pavojingą Pasaulį kuria tie, kurie šiandien maudo Lietuvą TASS'o šmeižtų pamazgose. Todėl ir privalome padėti pasauliui, kad jis praregėtų. Nes greit gali būti jau per vėlu.

Mums dažnai būdavo prikaišiojama politinio realizmo stoka. Šiandien matome, jog būdami „realistai“ pagal jų supratimą, mes patys turėtume tapti veidmainiais, o tuo pačiu – ir kitų tautų smaugikais. Mūsų pasirinkimas reiškia, jog liudijame save pasauliui ne šėtono, bet Dievo vardu. Mums būdavo aiškinama apie Rytų ir Vakarų politiką. Kas šiandien yra Rytai, o kas – Vakarai? Gal tai tos pačios anoniminės etiketės, už kurių – ir vienoje, ir kitoje pusėje – bandoma slėpti nešvarią sąžinę. Rytai ir Vakarai šiandien mato, kaip Baltijos valstybės drauge su Rusija viso pasaulio akivaizdoje atsisako šaudyti viena kitą. Valstybės, iki šiol buvusios žaisliukais pasaulio viešpačių rankose, nebentori jais daugiau būti. Gal susimąstys ir Užkaukazės tautos, kaip joms bendrai kovoti su internacionaline teroristų „pagalba“? O tie, kurie vis gąsdina Europą lietuviškojo nacionalizmo baubu, teateina į Vilniaus aikštes nušluostyti ašarų toms lenkams ir rusėms moterims, kurios drauge su mumis meldžiasi už Lietuvos laisvę.

Oskaro Milašiaus pranašystė pildosi. Mes tapsime Šiaurės Atėnais, nes esame neregėtai stiprios dvasios tauta, Šv. Mergelės Marijos ir Kristaus tauta. O tų, kurie eina po raudonąją šėtono vėliavą, žūties valanda jau artinasi. Visi jaučiame, jog pasaulis ima krypti į šviesą. Tad – tebūnie šviesa!

„Šiaurės Atėnai“,
1991 m. sausio 16 d.

Parengė
Audronė V. Škiudaitė

A † A GENOVAITĖ PETRUSEVIČIŪTĖ TREČIOKAS

Mirė 2011 m. sausio 11 d. Trinitas ligoninėje, Elizabeth, NJ, sulaukusi 88 metų.

Gimė 1922 m. liepos 28 d. Jonavoje, Lietuvoje.

1940 m. Genovaitė ištekėjo už Kazio ir kartu išvyko į Vokietiją, kur gyveno keletą metų; 1949 m. liepos mėnesį atvyko į JAV ir gyveno Newark, NJ, o 1970 m. persikėlė į Union, NJ, gavo Amerikos pilietybę ir daug metų dirbo Pasco Meat Packing.

Nuliūdę liko svainės: Laima Petrulis iš Fort Lauderdale, Florida ir Česė Kratajienė Lietuvoje; dukterėčia Audra Petrulis Kochansky, sūnėnas Sam Kochansky daug sūnėnų ir dukterėčių, giminių ir draugų Lietuvoje ir Amerikoje.

Velionė buvo žmona a. a. Kazio Trečioko, duktė a. a. Vaclovo Naudintės ir Juozo Petrusevičių, sesuo a. a. Romo Petrulio, svainė a. a. Leo ir Rosalie.

A. a. Genovaitė bus pašarvota ketvirtadienį, sausio 13 d. nuo 3 v. p. p. iki 5 v. p. p. Buyus laidojimo namuose, 426 Lafayette St., Wilson Ave., Newark.

Laidotuvės įvyks penktadienį, sausio 14 d. Iš laidojimo namų 9 val. ryto velionė bus atlydėta į Holy Trinity bažnyčią, Newark, kurioje 10 val. ryto bus aukojamos šv. Mišios už jos sielą. Po Mišių a. a. Genovaitė bus palaidota Hollywood kapinėse, Union, NJ.

Nuoširdžiai kviečiame gimines, draugus ir pažįstamus dalyvauti šiose laidotuvėse.

Aukas Genovaitės Trečiokas atminimui galite siųsti Holy Trinity-Epiphany Church, Adams St., Newark, NJ 07105.

Nuliūdę artimieji

Laidot. direkt. Buyus FH. Tel. 973-344-5172
arba www.buyusfuneralhome.com

Visų gerbiamo ir mylimo

A † A KĘSTUČIO ČESONIO

netekus, užuojautą šeimai ir artimiesiems reiškia

JAV LB Baltimorės apylinkės valdybos nariai

1991 METŲ SAUSĮ PRISIMENANT

Atkelta iš 3 psl.

M. Gorbačiov niekada neprišė asmeninės atsakomybės už kraujo praliejimą Vilniuje, visą kaltę suversdamas „ekstremistinei“ Vytauto Landsbergio politikai. Antai ir 1995 m. išleistuose savo atsiminimuose jis tebetegia, jog visada buvo prieš smurto panaudojimą ir net savo 1991 m. sausio 10 d. ultimatumą, kuriame reikalavo, kad Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba atkurtų SSRS konstitucijos galiojimą, vaizduoja kaip kvietimą elgtis ramiai ir išmintingai. Esą jis jau buvo apsisprendęs „paleisti“ Lietuvą, tiesa, savo paties nustatytomis sąlygomis.

Vis dėlto yra viena aplinkybė, kuri verčia rimtai abejoti M. Gorbačiov nuoširdumu. Juk nepradėdamas rimtų derybų, jis neišnaudojo, ko gero, pačios didžiausios galimybės nu-

kreipti Lietuvą riboto suverenumo keliu, todėl sunku patikėti, jog taip atsitiko tik dėl įžvalgos stokos. Niekam nebuvo paslaptis, kad Lietuvoje egzistuoja ne tik idealistinė, istorinio teisingumo atkūrimo principais pagrįsta V. Landsbergio besąlygiškos nepriklausomybės linija, bet ir vadinamoji realistinė K. Prunskienės „ypatingų santykių“ su SSRS užmezgimo linija. Nenuginčijamas faktas, kad V. Landsbergio linija galutinai nugalėjo tik Maskvai panaudojus karinę jėgą.

(...)

Sutrupinta

2002 m. lapkritis
<http://www3.lrs.lt>

Dr. Gediminas Rudis – humanitarinių mokslų daktaras, istorikas, Lietuvos Istorijos instituto darbuotojas.

**REMKIME
DRAUGO FONDA –
RŪPINKIMĖS „DRAUGU“!**

TEL.: 773-585-95000

WWW.DRAUGAS.ORG

REMIAMIE DRAUGO FONDA – RŪPINAMIE DRAUGAI

Mano laikraštis
Kasdieninis
Nuolatinis
DRAUGAS

ČIKAGOJE IR APYLINKĖSE

♦**2011 m. sausio 16 d., 12:30 val.** p. p. Amerikos lietuvių taryba ir JAV LB Lemonto apylinkė rengia Sausio 13-tosios įvykių paminėjimą Pasaulio lietuvių centre, didžiojoje salėje. Minėjime dalyvaus šių skaudžių įvykių dalyvis, Riterio kryžiaus kavaličius, apdovanotas Lietuvos Vyčio Kryžiaus ordinu, kapitonas Andrius Linas Eiva iš Washington, DC. Visuomenė nuosirdžiai kviečiama dalyvauti ir pasiklausti kapitono Andriaus Eivos pasakojimo apie sausio 13-osios nakties įvykius ir pasiruošimą saugoti Lietuvos Seimo rūmus.

♦**Balzeko lietuvių kultūros muziejus**, 6500 South Pulaski Rd., Chicago, IL 60629, sausio 22 d. 2 val. p. p. kviečia į Daivos Markelis knygos pristatymą. Įėjimas – 5 dol. Daugiau informacijos tel. 773-582-6500.

♦**Visuotinis Palaimintojo J. Matulaičio misijos narių susirinkimas** vyks sausio 23 d. 12:30 val. p. p. Taryba aptars metinę finansinę ir veiklos apyskaitą, svarbesnius įvykius ir sprendimus. Nariai rinks 3 naujus misijos tarybos narius dvejų metų kadencijai. Norintieji ir galintys kandidatuoti prašomi iki sausio 22 d. kreiptis į Misijos raštinę.

♦**Sausio 29 d., šeštadienį, 9 val. r.** Pasaulio lietuvių centro Fondo salėje apie susižeidimus darbe ir kitų skausmų nustatymą kalbės daktaras Jonas Prunskis, MD ir advokatas Vytas Mockaitis. Daugiau informacijos gausite paskambinę Illinois Pain Institute tel.: 630-748-3300.

♦**Sausio 30 d., sekmadienį, Švč. Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo parapijos salėje** po lietuviškų Mišių įvyks Brighton Park Lietuvių Bendruomenės narių metinis susirinkimas.

♦**Sausio 30 d., sekmadienį, PLC** didžiojoje salėje bus pristatyta organizacijos „Vaiko vartai į mokslą“ 2010 m. veiklos ataskaita ir pranešimas apie 2011 m. planus. Organizacija remia 11 Lietuvos pomokyklinių dienos centrų ir laikinųjų globos namų, kuriuos lanko rizikos grupės

šeimų jaunimas. Visuomenė kviečiama dalyvauti. Pradžia 12:15 val. p. p.

IŠ ARTI IR TOLI...

♦**Sausio 22 d., šeštadienį, 7:30 val.** v. Foellinger Great Hall (500 S. Goodwin Ave., Urbana, IL 61801) vyks Champaign-Urbana simfoninio orkestro (CUSO) ir pianistės Mūzos Rubackytės koncertas „Liszt legenda“. Daugiau informacijos galite rasti tinklalapyje www.cusymphony.org.

♦**2011 m. sausio 22 d., šeštadienį, 2 val. p. p.** šaukiamas Lietuvių klubo (4880 46th Ave. North St. Petersburg, FL 33714) narių metinis atskaitinis susirinkimas.

♦**Pasiruošimo pirmajai Komunjai pamokos** (vaikams ir suaugusiems) Šv. Andriejaus parapijoje prasidės sekmadienį, vasario 6 d. (2011 m.). Kviečiame atvesti vaikus nuo 8 metų amžiaus ir vyresnius. Tėvus prašome kreiptis į Joną Dunčią el. paštu jonasvytautas@veri-zon.net

♦**2011 m. kovo 17–18 dienomis** Šiaulių universiteto Humanitarinio fakulteto Istorijos bei Literatūros istorijos ir teorijos katedros kartu su Šiaulių universiteto biblioteka rengia tarptautinę mokslinę konferenciją „Nuo Atgimimo iki valstybingumo: sociokultūriniai aspektai“, skirtą paminėti Jono Šliūpo 150-osioms gimimo metinėms. Užpildytų dalyvio anketų ir pranešimų pavadinimų su kelių sakinių anotacija laukiame iki 2011 m. vasario 1 d. el. pašto adresu ik@hu.su.lt. Dalyvio anketą ir daugiau informacijos rasite tinklalapyje www.su.lt.

Namams pirkti paskolos duodamos mažais mėnesiniais įmokėjimais ir prieinamais nuosimčiais. Kreipkitės į **Mutual Federal Bank, 2212 West Cermak Road. Tel. (773) 847-7747.**

„Dainavos“ vyrų oktetas (pirmas iš kairės – vadovas Darius Polikaitis) atliks meninę programą prezidento gimimo metinių minėjime.

„Draugo“ archyvo nuotr.

Prezidento Aleksandro Stulginskio gimimo metinių minėjimas vyks sekmadienį, vasario 6 d. 12:30 val. p. p. Pasaulio lietuvių centro didžiojoje salėje (14911 127th St., Lemont, IL)

Garbės viešnia – Prezidento dukra dr. Aldona Juozevičienė su šeima. Programoje – Juozas Polikaitis, Stasė Petersonienė bei dr. Aldonos Juozevičienės asmeniniai prisiminimai. Meninę programą atliks Dariaus Polikaičio vadovaujamas vyrų oktetas.

Į iškilios Lietuvos asmenybės gimtadienio šventę, prisiliesti prie dalelės Lietuvos istorijos, visus maloniai kviečia „Saulutė“, Lietuvos vaikų globos būrelis.

IŠ SENOJO ALBUMO...

Mieli skaitytojai, kviečiame Jus pasidalinti praėjusių dienų atsiminimais. Laukiame nuotraukų iš Jūsų albumo su trumpu aprašymu.

Redakcija

1934–1935 m. Lietuvos vyriausybė Škodos fabrike (Čekoslovakija) siaurojo geležinkelio Šiaulių–Biržų ruožui nupirko greitąją automatinę bei tris garvežius. Nuotraukoje – jos mašinistai. Iš kairės: neatpažintas, Laurinavičius, J. Petrauskas, ruožo raštinės raštvedys, Zibolis, ruožo viršininko pavaduotojas, Paunksnis, Mačys, Diktanas.

Mečislovo Pranevičiaus nuotr.

Cook County izdininkės Maria Pappas įstaigoje vyko kasmetinė pasaulio kalėdinių eglučių paroda. Nuotraukoje Balzeco lietuvių kultūros darbuotoja Deimantė Staškevičiūtė (kairėje) ir izdininkė M. Pappas prie lietuviškos kalėdinės eglutės.

Cook County archyvo nuotr.

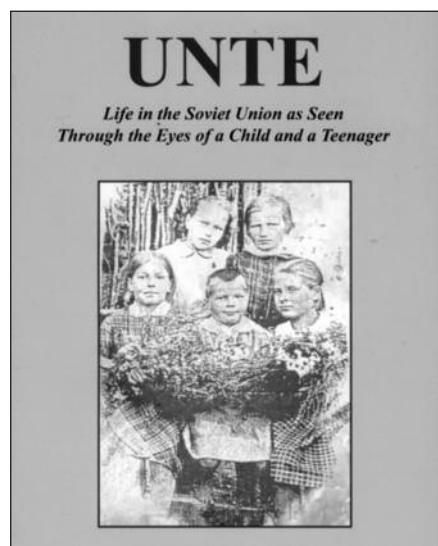
„Draugo“ knygynėlyje

„Unte: Life in the Soviet Union As Seen Through the Eyes of a Child and Teenager“

Šį kartą noriu skaitytojams pristatyti knygą „Unte: Life in the Soviet Union As Seen Through the Eyes of a Child and Teenager“ anglų kalba. Tai buvusios tremtinės Antaninos Sabonaitytės (ant knygos anglų kalba rašoma Antonette Sabonaitis) atsiminimų apie baisiąją Sibiro tremtį knygą, kurią į anglų kalbą išvertė čikagietis Jeronimas Tamkutonis.

Kiekviena sibiriečio istorija yra sukrečianti. Bet istorija apie sovietų žiaurumą papasakota aštuonmetės mergaitės ir paauglės akimis sukrečia dar labiau. Ką išgyveno aštuonmetė mergaitė, kai ją su mama pasodino į vagoną ir išvežė į Sibirą, o tėvą, kurio mergaitė daugiau niekada gyvenime nematė, ir vyrą nuo jų atskyrė? Kaip reikėjo dvylikametei mergaitei gyventi tolimame krašte likus be motinos (motina mirė)? Kodėl, grįžus iš tremties, jaunai paauglei vėl gresia išvežimas? Kuo turėjo nusikalsti vaikas, kad visą likusį gyvenimą reikėjo gyventi baimėje? – tokie klausimai kyla skaitant šią knygą.

Knygoje papasakotoji istorija – neišgalvota. Autorė, tik atkūrus nepriklausomybę Lietuvoje, ryžosi pasidalinti savo patirtais išgyvenimais.

Manau, kad šią sukrečiančią istoriją verta pasiūlyti paskaityti angliakalbiams draugams.

Knygos kaina „Draugo“ knygynėlyje — 20 dol. Knygą galima įsigyti paštu, pridėdant 9,75 proc. mokesį, užsisakant IL valstijoje. Persiuntimo kaina – 5 dol. Persiunčiant daugiau knygų, už kiekvieną papildomai siunčiamą knygą – 2.5 dol. mokestis. Prieš perkant prašome pasikambinti administracijai tel. 773-585-9500.

Paruošė L. A.

„Draugo“ knygynėlio adresas: 4545 W. 63rd Street, Chicago, IL 60629
Tel. pasiteiravimui: 773-585-9500